

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Щытхуыцӕу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист»
зыфилорэр Р. А. Барцом фэгъэщӕшӕгъэным ехъылагъ

Культурэмрэ искусствэмрэ яхэхъоныгъэ илахъуу хишыхъэрэм пае
щытхуыцӕу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфилорэр Барцо
Русьлан Аслъанбэч ыкӕм — лъапкӕ лӕмэ-псымӕхэмкӕ творческӕ
объединениеу «Ошъад» зыфилорэм иоркестрэ ипӕцӕ фэгъэщӕшӕгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапӕ,
мэзаем и 26-рэ, 2015-рэ илъэс
N 23

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЦХЭР:

Я 2-рэ нӕкӀубгъор
Къэбархэр.

Я 3-рэ нӕкӀубгъор
*Иззэгъуу уцхэм ауасэ зыпкӕ игъэуцогъэным пае Къэралыгъо щӕ-
нӀэхэр къызэрэзӕлӕхыжыщытхэр къэзыӀуатэрэр.*

Я 4 — 5-рэ нӕкӀубгъохэр
*Советскӕ Союзым и Лыхъужыгъуу Андырхъое Хъусенӕ къызыхъу-
гъэр илъэс 95-рэ зэрӕхъугъэм фэгъэхъыгъэ тхыгъэр.*

ЗекӀоным зырагъэушъомбгъуцт

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрӕу КъумпӀыл Мурат
зипӕцӕгъэ лӕкӀо купӕу Адыгэ Республикэм икӀыгъэр федераль-
нӕ программӕу «Урысые Федерацием зекӀон Ӏофым зыщегъэ-
ушъомбгъугъэныр» зыфилорэм и Координационнӕ Совет изэхъ-
сыгъоу мэзаем и 26-м Москва щыкӀуагъэм хэлэжъагъ.

Урысые Федерацием и Правитель-
ствӕ дӕжъ щыӀӕ аналитическӕ гупчӕр
ары зыщызӕлукӕгъэхэр.

Адыгэ Республикэм и Премьер-ми-
нистрӕ 2014-рӕ илъэсым программӕм
игъӕцӕкӀӕн шӕолъырым зэрӕщыкӀуагъэм
фэгъэхъыгъэ псалъӕу къышлыгъэм зе-
кӀонымкӕ Федеральнӕ агентствӕм осӕ-
шхо къыфишлыгъ. Джащ фӕдӕу тапӕкӀи

инженер ыкӀи транспорт инфраструкту-
рӕм хэхъоныгъэ ашыным пае Адыгэ
Республикэм зызэрафигъэзагъэм къы-
дырагъэштагъ. ГуыцӀым пае, Мыекъопӕ
районым газымрӕ псымрӕ зэрӕкӕла-
гъӕхъащтхэр, Адыгеим икхушъхъӕлӕ
чыплӕ автомобиль гъоугитӀу: «Дахъо
— Лӕгъонакӕ», «Мыекъуапӕ — Гъозе-
рыплӕ» зыфиохэрэр щыгъӕпсыгъэнхэр.

Джыри зы къутамӕ къызӕлӕуахыгъ

Къэралыгъо ыкӀи муниципальнӕ фӕло-фӕшӀӕ зӕфӕшъафхэр
зыгъӕцӕкӀӕрӕ гупчӕу Мыекъуапӕ дӕтым ияплӕнӕрӕ къутамӕ
блӕкыгъэ тхъамафӕм къызӕлӕуахыгъ. Тикъӕлӕ шъхъӕлӕ ирайон-
хъу «Восходымрӕ» «Михайловымрӕ» ащыпсӕурӕ цыфхэм ар
афӕгъзӕзгъыцт.

Фӕло-фашӀӕхэр зерифӕшъуашӕу гъӕ-
цӕкӕгъэнхэм къутамӕкӕу агъӕпсыгъэр
фытегъӕпсыхъагъ, джащ фӕдӕу сӕкъат-
ныгъӕ зилӕхэр мыщ чӀӕхъанхӕ амал
ялӕным Ӏофыгъуи къыдалъыти, пан-
дусхэр агъӕуцугъэх. Зӕкӕмкӕ ӀофшӀӕплӕ
чыплӕ 6 иӀ, ащ нӕмыкӕу электроннӕ
чӕзыур агъӕпсыгъ, мыщ чӀӕт термина-
лым иамалхэр къызфагъӕфедӕхӕзӕ
къэралыгъо фӕло-фашӀӕхэм япортал
цыфхэр хэхъанхӕ алъӕкыцт.

— Мыщ фӕдӕ фӕло-фашӀӕхэр зыгъӕ-
цӕкӕхӕрӕ гупчӕхэм къяолӕрӕ цыфхэр
гурытымкӕ такыкӕ 15-м мынахы-
бӕу чӕзыур хӕтых, ар джыри нахъ
макӕ тшыныр пшъӕрылӕ шъхъӕлӕу
зыфӕтӕгъӕуцужы, — ӕло Адыгэ Рес-
публикэм ӀофшӀӕнымкӕ ыкӀи социальнӕ
хэхъоныгъэмкӕ иминистрӕу Осмӕн Аль-

берт. Непӕрӕ мафӕм ехъулӕу респуб-
ликӕ Гупчӕм къэралыгъо ыкӀи мун-
ципальнӕ фӕло-фӕшӀи 109-рӕ егъӕцӕкӕ,
ахэм ащыцӕу 23-м муниципальнӕ мӕ-
хъанӕ яӀ. Зӕрагъӕнӕфагъӕмкӕ, джыри
шӀӕхъу мыщ фӕдӕ гупчи 3 кӕу Адыгеим
къыщызӕлӕуахыцт, джащ фӕдӕу мун-
ципальнӕ образование пӕпчъ ыкӀи кӕ-
джӕ псӕуплӕхэм офис 23-рӕ ащагъӕ-
псыцт.

УФ-м и Президент пшъӕрылӕу къы-
гъӕуцугъэм диштӕу «зы шъхъангупчъӕ-
кӕ» заджӕхӕрӕ шыкӕлӕр къэралыгъом
щыпсӕухӕрӕм япроцент 90-мӕ къыз-
фагъӕфедӕн амал ялӕн фӕе. АР-м и
Правительствӕрӕ хӕбзӕ кӕулыкхуэмрӕ
яшӕуагъӕкӕ ар республикэм щыгъӕ-
цӕкӕгъӕ мӕхъу.

(Тикорр.).

Адыгэ шхыныгъохэр арагъӕуплӕкӀугъӕх

Экспедициеу
«ПирогТур» зы-
филорэм хӕлажъӕ-
хӕрӕм мэзаем и
27-м Адыгеим
щӕпӕгъокыгъӕх.
Хъалыжъо анахъ
ӀӕшӀум ишӀыкӕ
зӕрагъӕшӀӕным
пае журналист 30
фӕдизмӕ мӕфӕ
заулӕрӕ Темыр
Кавказыр къыз-
пакӀухъащт.

Адыгэ шхыныгъохэр зӕ-
рагъӕхъазырхӕрӕр ресто-
ранӕу «АРЗУ» зыфилорэм
экспедицием хӕлажъӕхӕ-
рӕм къащыфалотагъ. Пшӕ-
рыхъакӕу Болӕкӕо Люд-
милӕ адыгэ хъалыжъом
игъӕгъӕхъазырынкӕ ма-
стер-классым хӕлӕжъӕн-
хъу ахӕр къыригъӕблӕ-
гъагъӕх.

— Хъалыжъом игъӕхъа-
зырынкӕ бысымгуащӕ
пӕпчъ шыкӕлӕ шъхъаф иӀ.

Ау анахъ шъхъӕлӕр агу
етыгъӕу ар ашыныр ары.
Хъалыжъоу зӕтырагъӕп-
кӕгъӕр дӕгъоу гъӕплъыгъӕ
дагъӕм хадзӕшъ, лъӕны-
кӕуитӀукӕ зӕпырагъӕзӕ-
зӕ агъажъӕ, — къыӀотагъ
Болӕкӕо Людмилӕ.
Хъалыжъом ишӀынкӕ
щӕ е псы, кӕнкӕлӕхӕр,
щыгъу, шъоушыгъу тӕкӕу,
хъаджыгъӕ агъӕфедӕх,

адыгӕ къуаер ары ащ
далъхӕрӕр. Къуаеи хъа-
лыжъор нахъ бӕрчӕт ешы,
Кавказым шашырӕ нӕ-
мыкӕ хъалыжъохӕм ар
атекӕы.

ЛӕшӀӕгъу пчъагъӕхэм
къӕкӕуӀӕ адыгӕхэм шхыны-
гъо зӕфӕшъафхэр агъӕ-
федӕ хъугъӕ. Адыгӕ къуа-
еи идӕгъугъӕ бӕмӕ уасӕ
фашӀыгъ.

Адыгеим икӕоешӀхэм
промышленнӕ производ-
ствӕми Ӏӕкӕ къуаер джы-
ри щырахӕу къыхӕкӕы.
Илъӕс кӕс республи-
кӕм кӕое тонн минипшӀ
фӕдиз къыщыдагъӕкӕы.
Адыгеим икӕуаджӕхэм
адӕс унагъохӕм ашъхъӕ
пае ыкӕи ащӕнӕу къуае-
хӕр бӕу щарахых. Лӕ-
шӀӕгъу пчъагъӕхэм къа-
кӕуӀӕ алӕ къырагъӕхъӕгъӕ
лӕапкӕ шыкӕлӕхэм атетӕу
адыгӕ къуаер рахы.

(Икӕлӕх
я 2-рӕ нӕкӕуб. ит).

Къэралыгъо уцщаплэхэр кызылэуахыжыщтых

Изэгъу уцхэм аусэ инэу зэрэдагэклогъэм цыф пстэури егъэгумэклъ. Ау ащ хэбаиклэхэрэри, ащ кыхэклэу ымыгъэгумэклыхэрэри бэу щылэх. Ахэр уцщаплэхэр зиунаехэр ары.

Сымэджэщым бэмышлэу мыщ фэдэ зэдэгущыгъу щызэхэсхыгъ.

— Сымаджэм сыпэс, ау сыбг кыхэкылэгъэшъ, гупсэфыгъо кыситырэп, — ело бзыльфыгъэм.

— Уехымэ, Изэгъу уцхэр зыщашэрэр чыплэ сымэджэщым хэт. Уцым ыцлэр диклофенак, сомэ 18 ыуасэр. Уцугъуи 5 кыпхалхъэмэ, узыр «ыгъэбыушт».

— Сомэ 18 щылэжъа джы, ар сомэ 50-м нэсыгъэн фæе, — кыриложыгъ адрэ сымаджэм. Зыбг узырэм ар ышлэшъ хуыгъап. Палатэм иль сымаджэхэм ащ дырагъэштагъ. Зым сомэ 60, адрэм 55-клэ уц Изэгъур ащэу кылуагъ. Зыбг узырэм диклофенакыр сомэ 18,80-клэ кыщэфыгъ. Ар бэрэ

бзыльфыгъэхэм агъэшлэгуагъ, ащ фэдэ уасэхэр ильэс зытлу хуыгъу зэрэщымылэжхэм яцыхъ телыгъ. Нахыбэмклэ джы ахэр дэклуаехэ нахъ, къехыхэрэп.

Гъэшлэгъоныр а зы Изэгъу уцыр щэкло зэфэшхъафхэм осэ зэфэшхъафхэмклэ зэрэщэрэр ары. Анахъу щаплэхэр къэралыгъом кызылэуимыхыгъэхэу, предпринимательхэм яехэмэ ахэм уцхэр бэкклэ нахъ ащылэплэх.

Мы лофыгъом инэу ыгъэгумэклырэ врач цырылоу, общественнэ народнэ фронтым (ОНФ-м) иштаб Гупчэ хэтэу, мыкоммерческэ организациеу «Лъэпкъ медицинскэ палатэр» зыфило-рэм ипашэу Леонид Рошаль Изэгъу уцхэр кызылэуагъэхэм зэригъапэрэр ОНФ-ру зыфило-рэм икорреспондент

кыфило-рэгъэх. Ащ ыуж Президентэу В. Путиным правительствэм хэтхэм унашэо афшыгъ Изэгъу уцхэр зыщашэштхэ къэралыгъо щаплэхэр кызылэуахыжыгъэхэу ыкли уцхэм аусэхэм ренэу альпылэпхэу. Шьолыр пэпч а лофыгъоу цыфыбэ зыгъэгумэклырэм хэклиплэхэр кызылэуагъотынхэ фæе ащ кыклигъэтхыгъ.

«Аптечная гильдия» зыфило-рэ кыулыкъоу аптекахэм ялофшлэн гъэхъагъэхэр езыгъэшлэхэрэм ипашэу Елена Невוליном кызылэуагъэхэм, Урысые Федерациеу кызылэуагъэхэр зэрэщыжы-хэрэр проценти 3. Щаплэхэр зэкклэ, ахэр зыехэм ямыллы-тыгъэу, хэбзэ лэпылэгъу ямылэу лоф ашлэ, коммерческэ предприятияхэклэ алытэх. «Къэралыгъо уцщаплэхэр кызылэуахыжыгъэхэр Путиным кызылэуагъэхэр дэгъу, ау гурылогуаеу щытыр ахэр зычлэт унэхэу пыутэу ащэфыжыгъагъэхэр кылахыжыщтыхэмэ е клэхэу ахэр ашлэштхэмэ ары», — ело

Е. Невוליном.

Нэмыкл хэгъэгухэм кырашы-рэ Изэгъу уцхэм аусэ тыгъэгъээ мазэм кышегъэжыгъэу процент 60 — 70-клэ дэклогъэх.

«Лига защиты пациентов» зыфило-рэ общественнэ организациеу ипрезидентэу Александр Саверскэм ицыхъ тел Изэгъу уцхэр къэралыгъо щаплэхэм ащашэхэ зыхъуклэ аусэхэр кызылэуахыжыгъэхэм. Аужырэ ильэсхэм коммерческэ уцщаплэхэм зэкклэ Изэгъу уцхэу зыуасэ цыкълэхэр ачла-гъэклодыкыжыгъэх. Щаплэхэр зыехэр цыф кызылэуагъотынхэ имылэм егупшысэхэрэп, ежхэм фэдэу кыафыхэкылэщтыр ары апэ рагъэшхырэп.

Президентым иунашэо кызылэуагъэхэр, тыгъэгъазэм и 1-м нэс Урысые Федерациеу псауныгъэм икыуухъумэнклэ и Министертвэ Изэгъу уцхэм аусэхэр зыпкъ итынхэм лыплэпэшт автоматическэ системэ кыау-гупшысын ыкли агъэфедэу рагъэжэн фæе. Уасэхэр зэрэдаклуа-ехэрэм хабзэм ыналэ тыри-гъэтынимклэ ыкли ахэр кыдэ-зыгъэкыхэрэм ялофшлэклэ ренэу лыплэпэпхэмклэ системэм ишлуагъэ кыкълонэу алытэ.

Изэгъу уцхэм уасэу алы-тыхэрэр шьолыр зэфэшхъаф-

хэм зэрэщызетекыхэрэм фэгъэ-хыгъэу Путиным доклад фæгъэ-хъазырышт. Ащ ыпэу, гъэтх-пэм и 20-м нэс, мы лофым хэхуухэрэ мыхъо-мышлагъэхэм пэшлорыгъэшэу нэлуасэ фашынхэу В. Путиным кыкълэ-лэуагъ. Уцхэм язэгъэгъотынклэ зэхъоклыныгъэу хуыхэрэр мазэ кыс Президентым истол ты-ральхъэхэзэ ашлэшт.

«Аптекахэм ялофшлэклэ уигъэ-рэнэнэу зэрэщымытым тыкы-пкырыкызыз, къэралыгъо щаплэ зэкыхыгъэхэр кызылэуагъэх-жынынхэ фэгъэр бэшлагъэ, — кылуагъ Л. Рошаль. — Щаплэ унаехэр кызылэуахыжыгъэхэм къэралыгъо щаплэхэм ащашэ-федэрэ уасэхэр апэдгъэуцу-жынынхэ фæе. Сэ сшъхэкклэ адесэгъаштэ уцхэм аусэхэм ренэу талыплэпэн фæеу ыкли цыфхэм ящыкълэгъэ Изэгъу уцхэр ахэм ренэу ателынхэм тыналэ атэдгъэтынэу зылохэрэм, — кылуагъ ащ. — Аптека-хэр предпринимательхэм яд-гъэубытынхэ фэгъэп цыфхэри къэралыгъори кыуухъумэгъэн-хэн пæе. Мы лофыгъор цыф-хэри къэралыгъори кыуухъу-мэгъэнхэм епхыгъ, хабзэр цыф-жыгъэхэм зэрэфэсакырэп ащ кыгъэзлэагъо».

ШЪАУКЪО
Аслъангуащ.

Сабыйхэм уахэтынынр насыпыгъ

Мыекъуапэ дэт клэлэцыкълу ыгъыплэу «Насып» зыфило-рэм лоф зышлэрэр ильэс 30 хуыгъэ. 1985-рэ ильэсым имэзае ащ ипчэхэр апэрэу кызылэуахыгъагъэх.

пылэгъоу кытатырэм ишлуа-гъэклэ шъхъаныгъупчэхэр, пчэхэр зэблэхуыгъэх, клэлэ-цыкълухэм апае джэгуальэхэр ыкли нэмыклэ имэ-псымэхэр зэдгъэгъотыгъэх. Джащ фэдэу клэлэцыкълухэр щажу-м зыращыхэкклэ зыщыджэгуштхэ жъауплэхэр афэтшлыгъэх.

Мы клэлэцыкълу ыгъыплэм щыхамыгъэунафыкълэу зы мэфэкл теклырэп плэми ухэу-кълонэп. Яцыкълугъом кышегъэжыгъэхэу ахэгъэгу шлу арагъэзлэгу,

Сирием кыкыжыгъэхэу тильэп-кыгъухэм ясабыл нэгыри 8 мы клэлэцыкълу ыгъыплэм члэ-сыгъ. Ащ щышэу 4-р гурыт еджаплэм члэхъагъ. Фатимэ кызылэуагъэхэмклэ, адыгабзи, урысыбзи зэралумыллыгъэм кыхэкылэклэ ахэм кын алэ-гуыштыгъэ. Ау хушъхъафыкы-гъэу лоф зэрадашлагъэм ишлуа-гъэклэ, охътэ клэ-кылым кыкълэ-цлэ, сабийхэм бзэр дэгъоу ашлэ хуыгъэ, ныбджэгъуби мыщ ша-гъотыгъ. Ильэсыклэм ехуылэу

джэжыкълэ Фатимэ ыуж ит. Методистэу Шэуджэн Марыет мы лъэныкъом фэгъэзагъэу лоф ешлэ. Хушъхъафыкыгъэхэу про-граммэм диштэу клэлэплухэр игъусэхэу мурад гъэнэфагъэ-хэр зыфагъэуцуужыкълэ. Ялофшлэн-клэ агъэфедэрэ имэ-псымэхэр, компютерхэр ялэх.

— Шэпхъакълэхэм кызылэ-далытэу клэлэцыкълухэм лоф адэтэшлэ, — кытфелуатэ Ма-рыет. — Сабыйхэм яцыкълугъом кышегъэжыгъэхэу гулытэ ялэнэу, лъэныкъо зэфэшхъафхэм хэ-шыкълэ афырлэнэу ыпэкли тип-шъэрыллыгъэ, ау джы нахъ игъэкълотыгъэу, хуыгъэ-шлагъэу къэралыгъом, республикэм ары-хуыжэхэрэр клэлэцыкълухэм афэтэлуатэх. Ахэм аныбжэ-елытыгъэу арагъэшлэщтыр гъэ-шлэгъонэу, гъэпсынклэгуэу, ху-дожественнэ шыкълэм тетэу клэлэплухэм агъэпсы. Нэрылэгъу лэпылэгъухэри агъэфедэх. Апэрэ мафэм кышегъэжыгъэхэу бзэр кытагъэ зэрэхуыштым тыдла-жъэ. Чэзыу-чэзыу клэлэцыкълу-хэм лоф зэрадашлэрэм ишлуа-гъэклэ еджаплэм члэхъаштхэм хушъхъафыкыгъэхэу лоф адашлэ зыхъуклэ кын кыащыхуужырэп.

Клэлэплухэм шэпхъакълэхэр кын кыащыхуыштым пæе егъэ-джэнхэр ренэу афызэхашэх, зэфэхысыжыгъэхэр ашлэх. Клэ-лэцыкълу ыгъыплэм «Клэлэплу ныбжыкълэхэм яеджаплэ» зыфи-ло-рэр кышызылуахыгъ. Нахыж-хэу, ильэс пчъагъэрэ зисэнэ-

хъат фэшъыпкъэу мыщ лоф-щызышлэхэрэр лофшлэклэ ама-лэу алэклэпымклэ ныбжыкълэхэм адэгъуащэх, лэпылэгъу афэхуыкълэ.

Насыпым лоф щызышлэхэрэм зэгурылоныгъэ азфагу ильэу япшъэрыллыхэр агъэцаклэх. Зэ-клэмклэ клэлэплэу 29-рэ лут, гъэхъэгъэшлэхэр зышлыгъэхэр ахэм ахэтых. Гуцылэм пæе, 2013-рэ ильэсым «Адыгеим икълэплу анахъ дэгъу» зыфило-рэ республикэ зэнэ-кыо-кълэм Тхьа-кълэмэцэ Саидэ хэлэжыгъагъ ыкли хагъэунафыкырэ чыплэ ащ кышыдыхыгъагъ. Ащ нэ-мыкълэу, «Урысые Федерациеу гъэсэныгъэмклэ илофышлэ гъэ-шлуагъ» зыфило-рэ щытхуыцлэр Шэуджэн Марыет, Одэжыгъэ-кълэу Эммэ, Цэй Марыет кыафагъэ-шъошагъ. Зи-лофшлэнклэ кы-а-хэщырэ Къатмэс Светланэрэ Уджыхуэ Любэрэ УФ-м гъэ-сэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкклэ и Министертвэ ищытху тхылхэр кыратыгъэх. Исэнэхъат фэшъы-пкъэу ильэс пчъагъэу хуыгъэу лоф зышлэрэ Стлэшэу Зои Щытху тхылхэр илэр бэ.

Клэлэплу сэнэхъатым зыщы-лэныгъэ гъогу езыпхыгъэу, зи-лофшлэн гуахъо хэзыгуагъэу, зыгъэцаклэу мы клэлэцыкълу ыгъыплэм лутыр макълэп, са-бий ллэуж пчъагъэ ахэм чла-тлупшыгъ. Ыпэкли ягъэхъагъэ-хэм ахагъэхъошт, сабийхэр агъэгупсэфыштых.

ПИАТЫКЪО
Анет.

Клэлэцыкълу ыгъыплэм цлэу фаусыштым бэрэ егупшысагъэх. Ащ дэжыым апэрэ пашэу фашыгъэгъэ Пшыжъ Асе «Насып-клэ» ащ еджэнхэу ыгу кыкылыгъ. «Сабыйхэм уахэтынынр насы-пыгъэба», — ылуагъ ащ. А уах-тэм кышегъэжыгъэхэу насыпыр члэлэу, чэф макъэр члэлукълэу клэлэцыкълу ыгъыплэм лоф ышлэ-нэу ригъэжыгъагъ.

Мыщ узэрэчлахэу гуфэбэ-ныгъэ хэлэу ар зэрэгъэпсыгъэм уналэ темыдзэн плэ-кылырэп, унэ-кълэу дахэу зэлухыгъ, фæбэ, кыабзэ, джэгольэ зэфэшхъа-фыбэ члэлэ.

Бзэдджэжыкълэ Фатимэ ильэ-сищ хуыгъэ мы клэлэцыкълу ы-гъыплэм пашэу зыфашыгъэр. Мыщ кыкълэплэрэ клэлэцыкълухэр зэрэщыгупсэфыштыхэм, ящыкла-гъэр зэраригъэгъотыштым апэрэ мафэм кышегъэжыгъэхэу ащ ыналэ тет. Гумэклыгъоу кыу-цухэрэр зэрэдыгъэзыжыштыхэм, ялофшлэнклэ гъэхъагъэхэр зэрэ-лэщтым ишыпкъэу ар пылэ.

— Тикълэцыкълу ыгъыплэ-нэпэрэ мафэхэм клэлэцыкълу 335-рэ фэдиз кыкълуаплэ, — кытфелуатэ Фатимэ. — Ахэр-куп 12-у гошыгъэх. Республи-кэ бюджетым щыщ ахъэ сомэ миллионрэ ныкълорэу кытфа-тлупшыгъэмклэ купыклэ кы-зылэуагъэх. Сабый 30 члэфэнэу, аужырэ шапхъэхэм адиштэу ар гъэпсыгъэ. Къэлогъэн фæе де-путатхэм яшлуагъэ ренэу кы-зылэуагъэхэрэр. Ащклэ ахэм лъэшэу тафэраз. Ахъэ Изэ-

Сурэтхэр Изэпхыгъэ Аслъангуащ.

Урысыем, Адыгеим афэгъэхы-гъэ ордэхэр, усэхэр клэлэцы-кълухэм арагъашлэх, кыабархэр кыафалуатэх.

Адыгэ лъэпкъым ишэн-хэ-б-зэ дахэхэр сабийхэм зэралхы-хъаштхэм мы клэлэцыкълу ы-гъыплэм икълэплухэр яшпыпкъэу пыллых, хушъхъафыкыгъэхэу кру-жоки ял. Адыгэхэм ижырэ лъэ-хъаным кышегъэжыгъэхэу агъ-эфедэщтыгъэ пкыгъохэр мыщ члэлых. Клэлэплухэм клэлэцы-кълухэр хагъэлажыгъэхэзэ адыгэ шэн-хэбзэ дахэхэр кызылэ-кылырэ кушъэхалхэр, лъэтегъэ-уцор, адыгэ джэгур ыкли нэмыклэ лофтхъабзэхэри ренэу афызэ-хашэх.

мэфэклэ лофтхъабзэу зэхашагъэм Сирием кыкыжыгъэхэу сабий-хэр хэлэжыгъагъэх. Адыгабзэр дэгъоу зэрэзэрагъэшлагъэр кы-ушыхъатэу усэхэр, ордэхэр мэфэклым кышчуагъэх. Ар зыльэгъуэ ны-тыхэм лъэшэу гуагъэ ащыхуыгъ, гушлогъо нэ-псыхэр анэхэм кыателъэдагъэу ясабийхэм яплыштыгъэх.

Нэмыклэ клэлэцыкълу ыгъыплэ-хэм афэдэу федеральнэ къэ-ралыгъо гъэсэныгъэ шапхъэм тетэу мыщ лоф шашлэ, ащ кы-хэкылэклэ ялофшлэн зэхъоклыны-гъэу макълэп кыхэхъагъэр. Ахэр зэрэзэригъэкълуштым, клэлэплухэм лэпылэгъу зэрэфэхуыштым Бзэ-

Теклоныгъэшхом ия 70-рэ

Мы 2015-рэ ильэсэу тызхэтыр ти Урысые хэгъэгъушхоклэ мэхъанэ ин зилэ хугъэ-шлэгъэ гъэшлэгъонхэм уахэзыщэрэ лъэхъан. Пстэуми апэу ар зэпхыгъэр Хэгъэгъу зэошхоу шылагъэм фашизмэр шызэхэдгъэ-такъуи, теклоныгъэ иныр кыыз-щыдэтхыгъэр жьоныгъуаклэм и 9-м ильэс 70-рэ зэрэхъурэр ары. Ар зэрифэшъуашэу хигъэ-унэфыкыинэу лъэпкыбзэ зэрыс тикъэралыгъо зегъэхъазыры, ащ ипэгъоклэуи лфотхъэбзэ зэфэшъ-хъафхэри зэшъуахы. Ащ даклоу мы ильэсыр литературэм иильэсэуи агъэнэфагъ. А пстэ-уми зэрифэшъуашэу уахэзы-щэрэ, уахэзыгъэлэжъэрэ лфотхъэ-гъо зэфэшъхъафхэр тэ тирес-публикэу Адыгеими шырахъу-хъагъэх ыкли щагъэцаклэх.

Ахэм ащыщ кьодыеу шымытэу апэ ибгъэшъынэу тефэ Андырхъое Хъусен фэгъэхъы-гъэхэр. Теклоныгъэм и Мафэ пштэмэ, ащ Советскэ Союзым и Лыхъужьыцлэ кызырэфъау-сыгъэм, литературэм ильэс пштэмэ, заом ыпэклэ тхэкло-усаклоу тилагъэхэм анахыкыкы зэрэщытыгъэм язакъоп ар зэ-пхыгъэр. Апэу зигугъу кьэпшы-щтхэм ащыщ ар псауу кьыт-хэтыгъэмэ, ыныбжъ гъэтхапэм и 2-м ильэс 95-рэ зэрэхъушты-гъэр. Зымы емыпхыгъэми шхъафэу хэбгъэунэфыкыинэуи ащ тефэ.

Андырхъое Хъусен фэгъэ-хыгъэу зыгорэхэр стхыгъэу зы-сыублагъэр Адыгэ клэлэгъэджэ институтым сыщеджэ зэхъу ильэсхэр арых. Къызыщысу-хыным джэ 1959-рэ ильэсым профессорэу Къуныжъ Мыхъа-мэт сипашэу згъэхъазырыгъэгъэ студентескэ научнэ лфотхъагъэу машинкэкклэ хэутыгъэ лэпэрытх нэклубгъо 25-ри кыисфэнагъэу сикл. Нэужым адыгабзэккыи, урысыбзэккыи кыыклэлъыкыла-гъэхэу гъэзет, журнал нэклуб-гъохэм къарыхъагъэри маклэп.

Ащ фэдизми Хъусенэ ишы-лэныгъэ-творческэ гъогу сые-гушылэнэу сызыфэжъэкклэ зы упчлэ горэм ренэу сыкызы-тырелажэ: сыда апэ изгъэшъы-щтыр? Ыныбжъ емылпытыгъэу зэрэхэгъэгоу зэлъызыгъэшлэгъэ лыхъужьыныгъэ инэу зэошхом цызэрихъагъэр ара? Хъауми езбырэу итшыкыжыгъэхэу тызэрыгушхохэрэ иусэхэр арха? Е иклэлэцлыкыгъом кыыщыуб-лагъэу гукъэбзагъэр, гуклэгъур, ныбджэгъугъэ-хъалэлныгъэр сэмэркъэу дахэр къябэккы зэ-рэхэлпыгъэхэр ара? Сыд фэ-дизрэ уегупшысэжъыи а уп-члэхэр зэгопхынхэ умылэккы-нэу, ахэр шылэныгъэ гъогу клэлэу кыыкыгъэм пытэ шып-кыу шызэхэгъэщагъэхэу зэ-рэщытыгъэм уеуцолэжъы. Ильэс 21-м тлэккы кхэхъоу дунаим псауу зэрэтетыгъэм игъунапкъэ ащ ригъэфагъэр гъэшлэ кыхъэ зыгъотыгъабэ-ми кьадэхъугъэп. Ныбжыи емылпытыгъэу зилорэ зишлэрэ зэу, зыккы зыгу-зыккыцлэ цы-фэу шытыгъэ Хъусенэ гъэшлэ кыхъэм зы такыкы фэдэу кыыхэлдыккыи ныбжыи мыккы-сэжъын жъуагъоу иусэхэри, игупшысэ чани, илхъужьыныгъи кыитфепсыгъэх.

Ахэм куоу алылэсыгъэ шлэ-ныгъэлэжъхэри, тхаклохэри ти-лэх. Апэу зыцлэ кьеслоу кы-хэзгъэщы сшлоигъор зэлъашлэрэ

Андырхъое Хъусенэ Советскэ Союзым и Лыхъужь тэло кьодыеккыи икъурэп. Зэошхоу блэккыгъэм ильэхъан

Советскэ Союзым итхаклохэу, ащ хэлэжъагъэхэмккы апэу а щытхъуцлэ

лъаплэр кыфагъэшъошэгъагъ. Адыгэ лъэпкыыр пштэми, ар кызыфаусыгъэхэм апэрэуи, анахыккыи щытыгъ. Арышъ, Хъусенэ фэгъэхъыгъэмэ, зигугъу пшыи, узхэгупшысыхъан, зэфэпхысыжъын фаеу щылэр бэ.

Лыхъужь

(Андырхъое Хъусен кызыхъугъэр ильэс 95-рэ хугъэ)

тхэкло-усаклоу Жэнэ Къыры-мыз. Мыр Хъусенэ иныбджэгъу блэгъэ дэдагъ, Адыгэ клэлэ-егъэджэ училищыи шызэдэджа-гъэх. Ятхэн лфотхъагъэ-жъагъ. А зы усэм е а зы статьяи тлэри зыдыккытхэгъэхэу гъэзет нэклубгъом кызыздыхъ-хэуи кыыхэккыгъ. Хъусенэ дзэм защэми иаужырэ мафэхэм анэсыжъэу Къырымызэ кы-

Мыекыуапэ), урысыбзэккыи (1974, Москва) кыдыгъэккыгъэр ары.

Шлэныгъэлэжъыи зафэбгъа-зэмэ, профессорхэу Къуныжъ Мыхъамэтрэ Шхъэлэхъо Абурэ ялофшлагъэхэм пстэуми апэу уналэ атеодзэ. М. Къуныжъым иастатьяу «Сэ кьэсцлошт ордэ зэпысымыгъэоу» зыфилорэр 1968-рэ ильэсым кыдыгъэккыгъэ итхыгъэу «Адыгэ литературэм ехылыгъэ гупшысэхэр» ылуи зэджагъэм кыдыгъэхъагъ. Нахъ ыналэ зытетыгъэри Андырхъуаеи творческэ гъогу кыыкыгъэр, иусэ-хэр арых.

А. Шхъэлахъом 1981-рэ ильэсым кы-хиутыгъэгъэ итхыгъэу «Сатырхэм якъэ-хъуккы» зыфилорэм

Мыхэм нахъ клэгъэтхыгъэу ягугъу кыыккытхыгъэр Андыр-хъое Хъусен ишылэныгъэ-твор-ческэ гъогу нахъ игъэккытыгъэу зэзыгъашлэ зышлоигъохэм нахъ кьапшъхъапэщтыхэш ары. Ан-дырхъое Хъусен фэгъэхъыгъэу атыгъэу джыри шылэр маклэп. Тылхыкылатэмэ ахэм ацлэхэр кьетлонхы.

Джы итхэн лфотхъагъэу тетэу ублэлэ-кьэжъаплэхэм апэ талылысын. Мамхыгъэ еджаплэм члэсыи усэхэр ытхыгъэу, дэпкы гъэзетым кыыщыхыутыгъэу ригъэ-жъагъагъ. Ащ инэклубгъохэм къарыккыи, хэкум итхаклохэм кыдагъэккыщтыгъэ альманахэу «Тихахъу» зыфилорэм кыхи-утыгъэх. «Щэхъурадъ», «Со-ветскэ часовоу», «Ащымыгъуп-шэжъын», «Пачыхъэм изэман

нер», «Къумбыл» зыфилорэрэ ытхыгъэх, ахэри гъэзетым кы-хъагъэх. Арышъ, 1935-рэ ильэ-сым тхаклохэм зэлуклэшхоу Ростов шылагъэм ильэс 15 на-хыбзэ зымыныбжъ адыгэ тхэкло ныбжыккы зэрэхэлэжъагъэр а пстэумэ кьаклэклогъэ гъэхъэ-гъэшхуагъ.

Ежъ ышъхъэккы зэрэтхэрэм имызакъоу нэмыккы ныбжыккы-хэу усэ зэхэлъхъаным пыщагъэ-хэм Хъусенэ лъэшэу афэгумэ-кыщтыгъэ. Дэпкы гъэзетхэм, литературэ кружокхэм пэщэ-ныгъэ зэрадызэрихъэщтыгъэм изакъоп. Ахэм лэпылэгъоу яты-гъэн фаеи кьащытегушылэ гъэ-зетым кыыщыхыутыгъэ статья-хэу «Писатель клэлаклэмэ лэпылэгъу тафэхъун», «Адыгаб-зэккы лфот ашлэрэп», «Пушки-ным ытхыгъэу адыгабзэккы зэрадызэрихъэщтыгъэм ялоф» зыфило-хэрэм, нэмыккыи.

Клэлэгъэджэ училищыи 1939-рэ ильэсым кызыеухым, хэку гъэзетым лфот шылэ зэхъ-уми, нэужым дзэ кыулыккыи защэми, итхэн зэпыгъэгъэп, усэхэм ямызакъоу рассказхэ-ри, очеркхэри ытхыщтыгъэх. Ау тхылъ шхъафэу кыдыгъэ-ккыи игъо ифагъэп. Мыдрэ кыыфадыгъэккыгъэ тхылъхэми ытхыгъэу, кыыхиутыгъэу шылэ-хэм ащыщхэри адэхъагъэхэп.

Мыдрэ зэхэуыгъэгъэхэу тэ кьыднэсыжыгъэхэм шхъафэу уагъушылэн хъумэ, иусэхэм ащыщыбэр блэккыгъэ шылэклэ-жъым кыыщыжъэхэш, лъэхъэ-наклэм кыыхахъэх, ахэр зэпыгъэ-уцухэзэ гупшысэ зэфэшъхъаф-хэм усаклоу уахэщэ. Ащккы «Тэтэжъ игушылэ клэлаклэмэ афэгъазэ» зыфилорэр лириче-скэ монологыи хэгъэщагъэу, поэмэ псауу плэми хъуш. Ежъ изэхашлэккы, игушылэклэ ныб-жыккы лэжъэккы-еджаккыи тыгъосэрэ мафэри, непэрэ шы-лаккыи апашъхъэ кыырегъэу-цох. Ащ пыдзагъэ фэдэу кыып-шэжъу «Пачыхъэм изэман сищылэклагъэр» зыфилорэ усэр. Тхэн лфотым иамали икыулай кыызлэккыгъэ цыф мыр зэ-

фатхэщтыгъэ. Заор зауи нэуж архивхэм къахигъотэжъыи е гъэзет, журнал нэклубгъохэм къарыхыжъхэми, Хъусенэ ит-хыгъэ угъоигъэхэр зыдэт тхылъ мыиныщэу «Сэ сиорэд» зы-филорэр 1946-рэ ильэсым кы-дыгъэккыгъ. Нэужым хэгъэхъон-зэхъоккыи горэхэри ялэхэу 1971-рэ ильэсым («Ордэ кьэс-цлошт»), 1976-рэ ильэсым («Сып-сауу сышъулыт») кыдыгъэ-ккыжыгъэх. Анахъ зигугъу кьэпшыи нэуи зифэшъуашэр «Ан-дырхъое Хъусен» зыфилорэ повестэу адыгабзэккыи (1970,

Андырхъуаеи фэгъэхъыгъэ пы-чыгъо ин кыыщытыгъ «Уахъ-тэм иджэмаккы, Поэтическэ псалъэм ыккыуащ, игъашлэ» ылоу. Нэужым ар «Лъэпкы шлэжъым иджэныккыи машу» (1999) зыфилорэ тхылъ зэхэуыгъэгъэ-шхоми, «Адыгэ литературэм итхыди» (2008) къащыхыуты-жыгъ. Сыдыгъуи зэрэхабзэу, цыккы-шъоккы ылоу зы факт горэми емыбгъуклоу, ежъ ып-клэ атыгъэхэм клэзыгъэу, шы-клагъэу афэхъугъэу ылытэхэ-рэми ыналэ атетэу зегъэушъом-бгъугъэу статьяи тхыгъэ.

сищылэклагъэр», «Тыгъужьым иорэд» зыфилорэрэ усэхэр хэку гъэзетэу «Колхоз быраккыи» кыыхагъэх. Джаушты зэлъа-шлагъэу кьоджэ еджаплэр кы-ухи, Адыгэ клэлэгъэджэ тех-никумым члэхъагъ. Ащ джы-ри итхэни, илофшлэни нахъ щигъэлъэшыгъэх. Итхыгъэхэм Хъаткыи Ахъмэди ыналэ аты-ридыгъэу, нахъ чъэпхыгъэ-хэр къахыхыи гъэзетым кы-харигъэутхэу кыыхэккыгъ. Тех-никумым члэсыи «Дзэккыи клэ-лэмэ яорэд», «Часовой», «Бжы-хъэ», «Мэфэккыи маф», «Пио-

илъэс ипэгъокI

рилэшлагъэр гъуащэрэп. Ыпэрэм тэтэжъ ижышхьэ тхыдэ кыхьэм фэдэу нахь шыкIэгъэтхыгъэмэ, мыдрэм щэмэджэу ылыгыр псынклэу кыизэррищэкIырэр угу кыгъэ-кыжъу кылотэныр жыи кIэтэу шыгъэпсыгъ. АщкIэ кынэу ылъэгъурэр, Iэмэ-псымэ тэрэзи имыIэу, ишыжьи пхъэблэ папкIэу гуклодыгъом ренэу зэрэхэтыр тапашхьэ кырегъэу-цо. Ау икIэуым кылоотагъэр нахьыжхэм ялъэханэу зэрэщытыр шыкIэгъэтхышъ, гушлом зэрихъэу кьеуыхьы:

**Сэ сыкыздэхъугъэу
Октябрэ зыкIым
КIэракIэу зеубгъу,
Гушлагъэр бгъэм дизэу
Сэ джы сычэф.**

А октябрэм итемэ ухэзы-щэрэ гупшысэр кыизбэкIырэ усэ зэфэшхьафхэм Хъусенэ итворчествэ уащылукIэшт. КIэ-гъэтхыгъэу, рыгушхоу ар ежми кыхыгъэщы. АщкIэ Хъусенэ нахьыжхэм ягупшысэкIэ-усакIэ икуупIэ хэтыгъ. ЗэкIэми зэлъашлэрэ усэу «Орэд къэс-лошт» зыфилорэм иапэрэ сатырэхэр мыщ фэдэх:

**Октябрэм сыришъау
сынасыпышъу.**

**Тхъэгъошхом сыгу шIуа-
гъэм
фегъэпсэушъ,
Чэфыныгъэ шылакIэм иорэд
зезгъэлэтэу,
Сэ къэсIошт зэпысымы-
гъэу.**

Хъусенэ псауу шылагъэмэ, емыхьэрэхышхьэу а сатырэхэр непи кыизэрэкилоты-кIыжышхьэу уицыхъэ тельнынуу щыт. Сыда плэмэ а шылакIэм ар кыхьэхъуагъ, хъурэ-шлэрэр инэрылъэгъугъ. 1917-м ичъэпыогъу мазэ шы-лэгъэ революцием ыуж тешлэгъэ илъэс пчъагъэр мары шлэхэу 100 хъуштми, мы аужырэ лIэшлэгъу планэу зэхъокIы-ныгъэхэр зыщырекIокIырэри зэрэхэтэу, тэркIэ гушлогъо зэ-кIагъэп. Ау демократкIэ зальы-тэжми, демократием пэчыжъэ-хэу зы куп адедгъаштэу Ок-тябрэ революционер тэри, тэщ фэдэу ипчъагъэкIэ лъэпкъ мы-инхэу Урысыем исхэми щид-гъэзыен тлэкIышхьэ, тымылъэ-кIышхьэ? А революцием зэрэп-сауу джы уасэ естынэу си-гухэлъэп ыкIи сипшъэрылэп, ащ фэдэ чIыпи ситэп. Ащ ыпкъ кыкIыгъэ шIумрэ емрэ джы-дэдэм зэпэчъэжыгъуай. Ащ щыбгъэзыен умылъэкIэу зы гурыши шы: а революционер ары мыхъугъэмэ, хэт ышIэра адыгэ тIэклоу Урысыем кынэгъагъэр, Кавказ заом кыкIэныжыгъэр зыхилъасэщыгъэ хыорыр? Хэта зылон зылъэкIышхьэ автоно-мие тIэ зэрэхъугъэр, еджэкIэ-тхэкIэ амалхэр зэрэдгъотыгъэ-хэр, еджаплэхэр, Iэзаплэхэр пкIэ ахэмылъэу кыизэрэзэуа-хыгъэхэр Октябрэм ыпкъ кыи-мыкIыгъэхэу? Iоф шхъаф амал дэгъубэу а революцием кыи-зыхидхыгъэхэм икIыгъэ тэрэз зэрамыгъотыгъэр, егъэжэплэ дэгъухэр пашэхэм ялажъэми, гурышэ пхэнджхэм япхыгъэхэми зэпыутыгъэ зэрэхъугъэхэр, мы аужырэ лIэшлэгъу планэми чIэнэгъэшхохэр зэрэтшыгъэхэр. Ахэр зэкIэ хэгъэгоу тызэры-сым итхэмыкIагъох, ащ икIын непэ тэри тикIынэу къэтэхы. Непэ тыгурэ тшхьэрэ зэпы-

зыкIырэ дунэе гурылогъуаеу, дунэе зэхэлъэшъагъэм епхы-гъэхэу а пстэуми гупшысэ хылыгъэхэм уахашъ. Апэу кIэ-гъэтхыгъэн фае: Андырхъое Хъусенэ фэдэхэу агурэ апсэрэ хэтIагъэу, хьалэлхэу, псэемиб-лэжхэу, еж ашхьэ закъо илоф зэуи ымыгъэгумэкIхэу лъэпкыим фэлэжыгъэхэм, хэ-гъэгур къэзыухъумагъэхэм, ащ ишхъафит щылакIэ пае зып-сэ зыгъэтIылыгъэхэм анапэ къабзэу, ныбжыкIу гори къа-тыримыдзэу къэухъумэгъэнхэ зэрэфаеу уехъырэхышхьэ-нэу щытэп. Ахъщэм тетыгъор зыщылыгъ, хэбзэ зэгъэфэн, Iэ-нэтIэ фэбэнэ, шылакIэ гуры-логъуаеу тызхэтым изэхэфын Iофмэ тапылъэз ар зыщыдгъэ-гъупшэмэ, тIэклэмэ, сыд фэдэ ушхъагъу тшIыгъэки, таужкIэ кытIэклэтыкIоштхэм, кытIэ-хъухъэхэрэм кытIагъэгъунэп.

НэмыкI гупшысэ хылыи ащ къегъэтэджы. Хэта непэ тель-хъэ хъуштыр мыщ фэдэу зылон цIыфхэр кытхэмытхэу: «Сыда Андырхъое Хъусенэ кыизфи-логъэ комсомолым, партием, совет хабзэм, кыухъумэгъэ къэралыгъоу зэбгырызыжыгъэм шIуагъэу кытIагъэгъэр?» Ащи изакъоп. Фашизмэр зыщызэ-хагъэтэкъогъэ зэошхом тэ ти-хэгъэгъу хышхъагъэр зыгъэ-цIыкIун, кызымыдзэн зигухэлъ хэгъэгъухэми уалоIкIэ. Анахъэу ахэм ашхьэ къазыгъэлэтыгъэри

Ахэм афэдэ екло-лакIэхэм уха-гъэуэкъон альэ-кIышт.

УсакIор зыгъэ-чэфэу, тамэ кыи-гозыгъаIкIэу, орэд кыионым фэзы-гъэблэу мыхэм ахэлъыр ныбжы-кIэгъур ары. Ащ егъэгъушхо, шлош-хъуныгъэ пытэрэ кIочIэ лыерэ кыи-хэлъхъэ. Шъугу къэжъугъэкIыжъ «КIэлаклэмэ яорэд»:

**Тэ тэгущIо,
гум диштэу тэщ-
хы,**

**Ар кIэлэгъум
илэныр — на-
сып!**

**Огуи, чышхьы, хы ини,
тыдэки
НыбжыкIэгъум тетыгъор
щылыгъ.**

Мы усэм изакъоп, адрэ зыцIэ къетIогъэ пстэуми мыр яорэдышъу. ПIопэн хъумэ, ытхыгъэмэ зэкIэмэ а ныб-жыкIэгъу хьалэлъыр апхырышхьыгъ, ахэр ащ къегъэнэфых.

НэмыкI лъэныкIоу Андыр-хъуаеу ытхыгъэхэр зэпызы-лыгыр патриотизмэр, ихэгъэгъу фэшыпкъэу, ащ икIэухъумэн фэхъазыр зэпытэу зэрэщыты-гъэр ары. Куо-хъауи, бгъэ те-ожъи хэмы-лъэу, шъабэу, дахэу, ыгу хэ-тIысхъагъэу Андырхъуаеу ихэгъэгъу класэ шIу ылъэгъуш-тыгъ. Джары илIыхъужыныгъэ къэклауапIэу фэ-хъугъэри. Ыпэ-кIэ кыкIышхьэ-ри, изекIокIэ-щытыр а хэгъэ-гум иухъумэн рипхэу, теубы-тэгъэ ухыгъэу ышIыгъэм дэх имыIэу лъы-кIоштэу, пстэ-уми апшъэу ылыгъэу иусэ-хэм бэрэ ащи-гъэунафышхьыгъ. Ащ лъыпытэу шхъхэм къе-лъэ дэжы х «Дзэ лъы-жыым тэ тэ-кIо» зыфилорэм щыщ гущыIэ-хэр:

**Тызэолы
бланэу, къаш-
тэр тымышIахэу,
Щысэ кыттырахэу дзэм
тыхэтын.**

**Тигъунапкъэ пытэу, тикъэ-
рал чэфэу
Гупсэфэу шIыгъэным тэ
тыфэсакыин.**

Ащ зыфигъэхъазыр зэхъу-ми Хъусенэ щысэ зытырихын икIун илагъ. Хэгъэгум илIы-хъужэ цIэрыIоу Валерий Чка-ловым ищыIэлагъэм, лIыгъэу зэрихъэрэм ренэу зэралъып-лъэщыгъэм ишыхъатыгъ гъа-шIэм зыхэкIыжыым фитхыгъэгъэ усэу «ГухэкIышху» зыфилорэр. Ащ фэдэх Сергей Кировыр «Пыймэ зытхатхыым», «Ащы-мыгъупшэжыын» ыIуи ытхыгъэ

сатырхэр. «Шъопсэух, лIы-хъужхэр» ыIозэ «хэгъэгум ишъэо плугъэхэу» Беляковы-ми, Байдуковыми гушIэ да-хэхэр афегъазэх усакIом. Ахэм афэдэ хъуным ежыри зэрэ-кIэхъопсырэр ыушъэфырэп. Джарыба ищыхъэ пытэ тельэу «Дзэ лъыжыым тэ тэкло» зы-филорэ усэм зыкIышхьыгъэ-гъэри:

**Пыир ышъэ икIэу зао кыи-
зытидзырэм,
Тикъэрал зыкIэу дэпкъэу
кытIагъэушхьыгъэри**

**Тиуашъуи, тичыгуи, тихи
зэдеIэн.**

**Тыдэки ар кыкIымы тэ
дгъэутысэи.**

Мыщ пыдзагъэу игугъу къэ-мышлын лъэкIышхьэ Андырхъое Хъусенэ интернационализмэр ыль хэлъэу, гъунэгъу хэгъэгъу-гъэу гъэпщылыныгъэм ибжъ джыри чIэтхэу бай-тхэмыкIэ зэхэдзы-ным хэмыкIхэрэм ыл афэузэу зэрафагумэкIырэр. Фашизмэр зыщыхъушлэрэ «Испанием гын гъозыр шхъащытэу» зэригъэ-гъурэм ыгу егъэузы, иджэмакыи альпигъэлэс шлоигъоу арело: «Гу-фэбагъэ зыфитыIэу шъуигъэхъа-гъэ тыкхъэж».

А шхъафит шылакIэм фаб-лэхэрэм ар насыпэу зыгъоты-гъэхэм афэгъэхыгъэх «Зэлу-кIэжыгъэх», «КъоджитIу» зыфи-лохэри. Ыпэрэр адрэхэм нахь афэдэу зы цIыф насып еп-хыгъэ фэд. Ау кыизтегушхьыгъэр нэмыкI лъэпкыим щыщ. Ук-раинэм итарихъ кыхьэхыгъэ хъугъэ-шлагъ. Батрачкэр паным зэрэфэлажэщыгъэм кIэух фэхъугъ: «**Джы непэ украи-нэ народыр зы унэгъо зыкIэу мэлпсэу**» — ело сатырхэм ащыщ горэм. Лъэхъанэу Андырхъуаеу ар зыщитхыгъэм аущтэу щы-тыгъ. Ау джы тэ тинепэ пштэмэ, а пстэури зыщызэхэгъэтэкъогъэ лъэхъан тыхъагъ. КыкIэпы-кIорэ усэми, ащи поэмэ лъы-шъо тео, къоджэ зэфэшхъа-фитIу зызэлэгъэуцугъ. Гъунап-къэр азыфагу къодый, ау ар дэпкъышху. Зэгъэпшэн амалыр илэрылхъэу щыIэкилтIур усакIом къегъэлъагъо. Усэм икIэухи лъэхъанэу зыхэтыгъэм дештэ: «**ЕгъашIэм пщылыгъэм кIэ-тыгъэ къуаджэм насып орэ-дыр чэфэу джы кIэло**».

Андырхъое Хъусенэ итхыль-хэу зигугъу къэтшыгъэхэм къадэхъагъэп, ау Шхьэлэхъо Абу ежъ кыгъотыжыгъэ усэ-хэм ащыщэу «Прибалтике шхъафитыр» зыфилорэр ып-

шъэкIэ зигугъу къэтшыгъэхэм ахэлъ гупшысэм зэлъылыгъ. Эстониер, Латвиер, Литвар СССР-м кыизэрэхъажажыгъэ-хэм икIэбар, ахэр хэгъэгъу шхъафитхэу зэрэхъужыгъэ-хэм игушхоныгъэ мыщи кыи-хэщы.

НэмыкI цIыф лъэпкъхэм за-хахъэкIэ, Хъусенэ изэхашлэ бэ зылылэсырэр. АщкIэ анахь кыхьэщэу зы лъэныкIо горэм тыналэ тетыдзэн. Ар ежъ иусэн-тхэн Iофхэм нахь япхыгъагъ. Ежъ ыпэкIэ хэгъэгъуи, дуна-ими ащызэлъашлэгъэ тхэкIо инхэм ар зэракIырыплъышхьыгъэр гъуащэрэп. Ащ фэгъэхы-гъэу усэ зауи иI. Анахь къа-хэщыхэрэм ащыщ «Маяковскэм ипортрет дэжъ» зыфилорэр. Ком-позиция гъэпсыкIэу илэмкIи ащ еклоIэклэ гъэшлэгъон кыи-фигъо-тыгъ. Унэ зэгъокIым нэбгы-ритIур язакъоу зэдитых: В. Маяковскэм ипортретэу дэп-кыим пылъагъэмрэ ежырырэ. Шыпкъэ, мы усэр ыпшъэкIэ зыцIэ къетIогъэ тхылытIумэ — «Сэ сиорэд» ыкIи «Орэд къэсIошт» зыфилорэрэм къа-зэрэдэхъагъэр зэтефэрэп. Тек-стхэр зэтекIулыгъэх, ыужы-рэм хэгъэхъагъэхэри илэх. Ау тIуми Андырхъуаеу хъопсэ гухэлъэу къащилорэр зэфэдэ: Маяковскэр зыфэусэгъэ Нет-тэ фэдэу лIыхъужэуи ежъ Маяковскэм фэдэ усэкло Iэ-пэласэуи хъунэу фай.

Маяковскэм изакъоп Андыр-хъуаеу зылылэу, зэхъуап-сэу шылэхэр. «Шхъафитыны-гъэм иусэклауагъ» ыIуи А.С. Пушкиным фитхыгъэм занкIэу кыишмыIоми, ащ игупшысэ зэ-рэхэлъыр гъуащэрэп. ГухэкI нахь мышIэми, мы усэм ышхьы тхылытIоу зигугъу къэсшы-гъэхэм зэфэшхъаф ащыхъугъ. М. Лермонтовым, Т. Шевчен-кэм апигъохырэ гупшысэ дахэ-хэр ахэлъых ахэм афитхыгъэ усэхэми. НыбжыкIэ дэдзэ ху-дожественнэ къэуакIэм зэрэ-фаблэрэр кыизэрэхэщыгъэм мыхэр, нэмыкI усэхэри ишы-хъатых.

Тыда а пстэур кыизщэжъэ-рэр, сыда ублаплэу афэхъугъэр, гупшысэ къэклауапIэу, лъапсэу ялэр?! Ар усакIор кыизщыхъу-гъэ унэр, шагур, икъоджэ гуп-сэу Хъакурынэхъаф, ипсыхъо класэу Щэхъураджэр, ягъунэгъу-хэр, яхьэблэ лIыжхэр, нэмы-кIыбэри арых.

**МАМЫЙ Руслян.
(Джыри кыкIэлыкIошт).**

Хэбзэгъэуцугъэр амыукъоным лъэплъэх

Къалэу Мыекъяупэ ипрокуратурэ 2014-рэ ильэсэу икыгъэм лофэу ышлагъэм изэфэхьысыжьхэм ыкӀи мы ильэсым пшъэрӀлъэу зыфигъэуцужьхэрэм афэгъэхьыгъэ пресс-конференцие къытыгъ Мыекъяупэ ипрокурорэу, юстициемкӀэ старшэ советникэу Тхъазэплъ Аслъан.

Цыфхэм ящӀлӀкӀэ-псэукӀэ нахьышӀу шыгъэнымкӀэ, ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкӀэ прокуратурэм лофэу ышлэрэм А. Тхъазэплъыр къатегушылагъ ыкӀи тапӀкӀэ пшъэрӀлъэу зыфигъэуцужьхэрэм ягугъу къышыгъ.

Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, ильэсэу икыгъэм Мыекъяупэ бзэджэшлагъэу щызэрахьагъэхэм япчъагъэ процент 1,3-кӀэ нахь макӀэ хъугъэ. Джащ фэдэу бзэджэшлӀгъэ хьылъэхэм ыкӀи хьылъэ дэдэхэм япчъагъэ процент 12,6-кӀэ, укыгъэ бзэджэшлагъэхэр процент 60-кӀэ къе-ыхыгъэх. Мы аужырэ ильэ-сищым зыныбжъ имыкыгъэхэм зерахьгъэ бзэджэшлагъэхэм япчъагъэ егъэпшагъэмэ, мы ильэ-сым ащ къапшӀэу къащыкӀагъ.

А. Тхъазэплъым къызэрилуагъэмкӀэ, прокуратурэм икыу-лыкъу анахьэу ыналэ зытыригъэ-тырӀр апӀрапшӀэ цыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр ары. Анахь мэхъанэшхо зилӀэу лоф зыдашӀэхэрэм ащыщых псэупӀэ-коммунальнэ хьызмэ-тым ыльэныкӀокӀэ хэбзэгъэу-цугъэр зэрагъэцӀкӀэр, цыфхэм япсэупӀэ фитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, зыкыныгъэ ахӀлӀэу бзэджашӀэхэм ябэныгъэныр, псауныгъэм, гъэсэныгъэм ыкӀи ахьщэ къолъхъэ тын-ыхыным альэныкӀокӀэ хэбзэгъэуцугъэр амыукъоным лыплӀлӀгъэныр. Джащ фэдэу япшъэрӀлъэу шъхьа-лӀхэм ащыщ цыфхэм лофшӀэ-нымкӀэ фитыныгъэу ялӀхэр къэухъумэгъэнхэр.

2014-рэ ильэсым Мыекъяупэ ипрокурорхэм уплӀэкӀун лофтхьабзэу зэхашагъэхэм яшӀуа-гъӀкӀэ федеральнэ хэбзэгъэуцугъэр аукуагъэу лофыгъо 2845-рэ къыхагъэщыгъ. АхэмкӀэ уголовнэ лоф 16 къызӀлуахыгъ. Прокуратурэм иунашӀокӀэ хабзэр зы-

укъогъэ нэбгырэ 278-мэ ыкӀи пӀщэ лӀнатӀэ зылыгъ нэбгырэ 298-мэ дисциплинарнэ ыкӀи административнэ пшъэдӀкыжьхэр атырӀлӀхьагъэх.

— ГумӀкыгъо шъхьалӀхэм ащыщых псэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтымкӀэ фӀло-фашӀэхэр икӀоу ыкӀи тӀрӀзэу гъӀлорышӀлӀкӀо компаниехэм зерамыгъэцӀкӀэхэрӀр, уасэхэм ягъэнӀфӀн ыкӀи пчъагъэу зэтет псэупӀэхэм ялыгъын ыкӀи ягъэцӀкӀэжьын пылӀ лофыгъохэр. Ахэр дӀгъэ-зыжьыгъэх хъунымкӀэ прокуратурэм лофыгъо макӀэп зешӀу-хырӀр, — къылуагъ прокурорым.

2014-рэ ильэсым псэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтым ыльэны-кӀокӀэ хэукъоныгъэ 240-рэ прокуратурэм ыгъэунӀфыгъ. ЩыкӀа-гъэу щылӀхэр дӀгъэзыжьыгъэн-хэмкӀэ хьыкумым тхылъ 58-рэ лӀкыгъэхьагъ, прокуратурэм иунашӀокӀэ нэбгырэ 63-мэ дисци-плинарнэ пщынӀжъ, нэбгырэ 21-мэ административнэ пшъэ-дӀкыжь арагъэхьыгъ, уголовнэ лофи 3 къызӀлуахыгъ. УФ-м хӀгъэгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и Ми-нистерствэ икыулыкышӀлӀхэр, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъяупэ» иадми-нистрации, АР-м ипсэупӀэ фонд епхыгъэу лыплӀлӀнымкӀэ къэ-ралыгъо инспекцием и ГъӀлоры-шӀаплӀэ илофышӀлӀхэр къыхагъэ-лажьэхӀзэ, прокуратурэм къа-лӀм лоф щызышӀлӀр гъӀлорышӀлӀ-кӀо компаниехэр ыуплӀӀкыгъэх, псэупӀэ хэбзэгъэуцугъэм къы-дилъытӀрӀ шапхъэхэр зэрагъэ-цӀкӀэхэрӀм, ахьщэр зэрагъэзе-кӀорӀ шӀыкӀлӀм лыплӀлӀагъэх.

Мы лъэныкӀомкӀэ хэбзэгъэ-уцугъэр аукуагъэу хэукъоныгъэ-хэр мымакӀэу къыхагъэщыгъэх. ГуцылӀм пае, пшъэдӀкыжьыгъэу ыхьырымкӀэ гъунӀпкӀэ гъэнӀ-фагъэ зилӀэ обществэу «ГъӀлоры-шӀлӀкӀо компаниеу N 6-м» ипащэ

ыльэныкӀокӀэ уголовнэ лоф къы-зӀлуахыгъэу ащ изэхӀфын джы-ыуж итых. Джащ фэдэу пшъэ-дӀкыжьыгъэу ахьырымкӀэ гъунӀп-кӀэ гъэнӀфагъэ зилӀэ обществэ-хэу «ГъӀлорышӀлӀкӀо компание-хэу N 5-м, N 4-м» япӀащэхэм хэукъоныгъэхэр ашӀыгъэхэу къы-хагъэщыгъэх, ахэм уголовнэ лоф къафызӀлуахынымкӀэ ятхылӀхэр следственнэ къулыкъум раты-гъэх. Хэукъоныгъэхэр дагъэзы-жьынхэмкӀэ пащэхэм дисципли-нарнэ пшъэдӀкыжь прокуратурэм атырӀлӀхьагъ.

Прокурорым къызэрилуагъэм-кӀэ, псэупӀэ-коммунальнэ хьыз-мэтым ыльэныкӀокӀэ фиты-ныгъэу ялӀхэр къэухъумэгъэн-хэм фӀгъэхьыгъэу цыфхэр ре-гъэблагъэх. УплӀэкӀун лофхэм афӀгъэзӀгъэу къулыкъухэу хэб-зэгъэуцугъэу щылӀр зэрагъэцӀ-кӀэрӀм зерищыкӀагъэм тетӀэу зы-налэ тезымыгъэтыхэрэм ялофшӀэн зэхьокыныгъэ фӀшӀыгъэнымкӀэ мыщ фӀдӀэ шӀыкӀлӀм ишӀуагъэ къӀкӀо. ГуцылӀм пае, комму-нальнэ фӀло-фашӀэхэм ягъэцӀ-кӀэнкӀэ УФ-м и Правительствэ къыгъэуцугъэ унашӀор гъӀлоры-шӀлӀкӀо компаниехэм ащыщхэм амыгъэцӀкӀэу пчъагъэу зэтет унэхэм ачӀлӀсхэм дӀо тхылъ-хэр къатыгъэх. Анахьэу псы-фабӀэу къалӀкӀэхьэн фаер шап-хэу щылӀхэм адистӀэщыгъӀп. Прокуратурэм уплӀэкӀунӀэу зэ-хищагъэхэм къызэрагъӀлӀгъэ-гуагъэмкӀэ, зӀлухыгъэ лахьзӀ-хьӀа обществэу «АТЭК» зыфило-рэм федеральнэ хэбзэгъэуцугъэр ыукъуагъэу къыхагъэщыгъ ыкӀи

лажьэ зилӀхэм пшъэдӀкыжь ягъэхьыгъэн фаеу прокурату-рэм ыльытагъ.

Анахьэу аналэ зытырагъэты-хэрэм ащыщ лофшӀлӀнымкӀэ хэб-зэгъэуцугъэу щылӀр зэрагъэцӀ-кӀэрӀр, апӀрапшӀэ цыфым лофэу ышлагъэм ифӀшӀуашӀэу тефӀрӀр къыратыжьынымкӀэ фитыныгъэу илӀхэр къэухъумэгъэнхэр ары. 2014-рэ ильэсым лофшӀлӀнымкӀэ хэбзэгъэуцугъэр аукуагъэу дӀо тхылъ 440-рэ фӀдиз прокура-турэм къылӀкӀэхьагъ. Ащ зехи-щӀгъэ уплӀэкӀунхэм яшӀуагъӀкӀэ цыфхэм ялӀжъапкӀэу сомӀ миллиони 6-м ехӀу афырагъэ-гъэзӀжыгъ. ПӀщэ лӀнатӀэ зылыгъ нэбгырэ 42-мэ административнэ пщыныжъ атырӀлӀхьагъ, уголовнэ лофи 2 къызӀлуахыгъ.

ГуцылӀм пае, муниципальнэ унитарнэ предприятиеу «Мые-кӀопӀэ троллейбус гъӀлорышӀа-плӀр» зыфило-рэм ыльэныкӀокӀэ прокуратурэм уплӀэкӀунхэр зэ-хищагъагъэх ыкӀи ащ зӀфӀхьы-сыжьэу фӀхъугъэхэм адистӀэу предприятием ипащэ админи-стративнэ пшъэдӀкыжь рагъэ-хьыгъ, лофшӀлӀнымкӀэ хэбзэгъэ-уцугъэм къыдилъытӀрӀ шапхъэу ыукъуагъэхэр дигъэзыжьынхэу дисциплинарнэ пшъэдӀкыжь ты-рӀлӀхьагъ ыкӀи ар гъӀцӀкӀагъэ хъугъэ. Джащ фэдэу 2014-рэ ильэсым Мыекъяупэ ипроку-ратурэ зехищӀгъэ уплӀэкӀунхэм къаӀлӀлӀыкӀоу пшъэдӀкыжьыгъэу ыхьырымкӀэ гъунӀпкӀэ гъэнӀ-фагъэ зилӀэ обществэу «Пинок-кио» зыфило-рэм ипащэхэм альэныкӀокӀэ уголовнэ лофи 2

къызӀлуахыгъ.

Цыфым икон-ституционнэ фи-тыныгъэхэр къэ-ухъумэгъэнхэмкӀэ зиягъэ къаӀлохэ-рэм ащыщ ахь-щэ къолъхъэ тын-ыхыныр. 2014-рэ ильэсым мы лъэныкӀомкӀэ укъоныгы 175-рэ къӀлӀэ прокурату-рэм къыхыгъэ-щыгъ. ПӀщэ лӀна-

тӀэ зылыгъ нэбгырэ 42-мэ дис-циплинарнэ, нэбгыри 5-мэ ад-министративнэ пшъэдӀкыжь аты-рӀлӀхьагъ. Уголовнэ лофи 5 къафызӀлуахыгъ.

Экстремизмэ нӀшанӀэ зилӀэ бзэджэшлагъэхэр зерамыхъан-хэмкӀэ, джащ фэдэу лъӀпкӀ ыкӀи дин зӀфыщытыкӀлӀхэм альэны-кӀокӀэ бзэджэшлагъэхэм ащы-ухъумэгъэнхэмкӀэ АР-м ихэб-зӀухъумӀкӀо къулыкъухэм ялоф-шӀлӀн зӀрӀзэхашӀэрэм гъунӀ лъы-фыгъэныр прокуратурэм ипшъэ-рылӀ шъхьалӀэу щыт. ЛъӀпкӀ ыкӀи дин зӀфыщытыкӀлӀхэм альэ-ныкӀокӀэ, терроризмэм ыкӀи эк-стремизмэм апӀшӀуеклогъэнымкӀэ республикэм ихэбзӀухъумӀкӀо къулыкъухэм лофтхьабзэу гъэ-нӀфагъэхэр зерахьӀх. Респуб-ликер щынӀгъончӀэу щытынымкӀэ пӀшлорыгъэш лофтхьабзэу зӀ-рахьагъэхэм яшӀуагъӀкӀэ ащ фӀдӀэ гумӀкыгъошхо непӀэ щылӀп.

Тхъазэплъ Аслъан къызэ-рилуагъэмкӀэ, тиреспубликӀэ хэб-зэгъэуцугъэр къызӀрӀщыдальы-тӀрӀм, бзэджэшлагъэу зерахьӀ-хэрӀр зыфӀдизым ыкӀи рес-публикэм хабзэу илыр гъӀцӀ-кӀагъэ зӀрӀхьӀрэм прокурату-рӀр лыплӀлӀщт, тапӀкӀи цыфхэм яфитыныгъэхэр къызӀриухъу-мӀщтхэм ыналэ тыригъэтыщт.

НӀужым журналистхэм яуп-чӀлӀхэм Мыекъяупэ ипрокурор джӀуапхэр къаритыжьыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

СурӀтыр лӀшъынӀэ Аслъан тырихыгъ.

Зигъо юфыгъу

ЩӀфакӀом ифитыныгъэхэр ышӀлӀхэмэ...

Тызыхэт уахьтэм ыгупчӀэ мафӀэ къӀс щӀн-щӀфӀн юфыгъо зӀпымыур нахь къеуцо. НепӀэ хӀти тшхырӀри, зыщытлӀэрӀри, щылӀзныгъэмкӀэ тызыфӀе-

тызыфӀэшӀу пстӀури къӀтӀэщӀ-фы. Ащ къыхӀкӀэу, ущӀфакӀомӀэ, анахьэу уифитыныгъэхэр икӀоу, зӀхӀэугуфыкыгъэу пшӀлӀхэмэ къыппшъхьапӀщт. Мы юфыгъо гъэнӀфагъэм зӀгъӀзӀфӀнӀыгъэ-зӀкӀуныгъэ хӀлӀхьӀгъэным зӀ-ралӀӀкӀэу лоф дашӀӀ Адыгъ Рес-публикэм и ЛъӀпкӀ тхылъ-еджаплӀэ илофышӀлӀхэм, тхылъ къӀгъӀлӀгъӀонхэр мы темӀ инымкӀэ, зӀлӀкӀлӀгъухэу специ-алистхэр ыкӀи цыф жъугъэ-хэр зыхӀлажьэхэрӀр, лӀнӀэ хъу-раехэр, зӀхӀэугушӀлӀгъухэр зӀ-хӀащӀх. Ахэм яшӀуагъӀкӀэ щӀфа-кӀохэм апашъхъэ упчӀабӀэу къы-таджӀхэрӀм джӀуап къараты, уифитыныгъэ пшӀлӀмӀэ, узӀрӀзӀа-фӀр агурагъало.

Мэзаем и 24-м, 2015-рэ ильэ-сым техническӀэ ыкӀи эконо-мическӀэ литературэмкӀэ ЛъӀпкӀ тхылъеджаплӀэм иотдел щӀфӀ-ным пылӀ къӀбархэм защызы-гъӀгуазӀхэмэ зышӀлоигъо цыф чӀӀпхыгъэхэр, ежъ культурым

илофышӀлӀхэр ыкӀи АР-мкӀэ Рос-потребнадзорым илофышӀлӀхэр щызӀлӀкӀлӀгъагъэх. ТемӀ шъхьалӀэу зӀхӀэсыгъом илагъӀр — щӀфакӀом ифитыныгъэхэр ары. ХӀшыпыкы-гъэ литературэмкӀэ пкӀлӀгъэ тхылъ къӀгъӀлӀгъӀонӀэу «Потре-битель всегда прав!» зыфило-рӀр нӀрылӀгъэу ыкӀи шӀлӀныгъэ дӀ-гъугъ. СыдрӀэ лофымкӀи цыфхэм гъӀсӀныгъэ-шӀлӀныгъэ икӀу ягъэ-гъотыгъэмэ, хӀткӀи щылӀкӀлӀр нахь псынӀкӀэу, гумӀкыгъончӀӀэу зӀ-рӀзӀчытшӀыр нафӀ.

ЫпшӀӀкӀэ къызӀрӀщыцӀуагъэу, непӀэ хӀти ищылӀныгъэ ахьщэ гъӀзӀеклоныр пытӀэу къыхӀуцӀагъ. Кредитхэр банкхэм къалахы,

псӀолӀэ зӀфӀшъхьафхэр, ма-шинӀхэр, унӀэ зыфӀпӀощтхэр, нӀмыкӀлӀхэр къащӀӀфых. Игъо-рыгъоу ащ ыужым кредитыр — къӀралыгъо чыфӀр апшы-ныжы. КъӀпӀщӀфӀрэм идӀгъу-гъэ уигъӀразӀмӀэ пшӀлоигъу ухӀт-ми, ау мызӀэу, мытӀоу тӀщӀфӀрӀэ пкыгъӀохэм зыкъамагъӀшӀып-кӀӀажъӀэу, зӀрӀтщӀфыгъӀхэм тырыкӀлӀгъӀожъӀуи къыхӀкы, анахьэу сотовӀэ телефонхэр. А пстӀумӀэ япхыгъэ упчӀабӀэу къэ-уцурӀмкӀэ зафагъэзагъ зӀлӀкӀлӀ-гъум хӀлажьэхэрӀм — АР-мкӀэ Роспотребнадзорым и ГъӀло-рышӀаплӀэ щӀфакӀохэм яфиты-ныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкӀэ

иотдел ипащӀэу КъӀрдӀнӀэ РӀ-щӀдӀрӀэ псауныгъэр ухъумӀгъэ-нымкӀэ Федеральнэ бюджет лӀжыӀплӀм иупчӀлӀжъӀгъу Гу-пчӀэ испециалист-экспертӀэу БибӀэ ФатимӀрӀ. Ахэм зӀхӀэугуфыкы-гъэ джӀуапхэр къӀуцӀрӀэ упчӀлӀ пӀпчъ къаратыжьыгъ. ГуцылӀм пае, кредитыр игъом птызӀ уухыгъэмӀ, зышӀлобгъӀофынышъ, ар икӀоу игъом зӀряптыжьы-гъэмкӀэ а мафӀэм справкӀэр къаӀыпхыжыныр. Джащ фӀд, щӀфӀныр емыгъажъӀзӀ, ащ пылӀ унашӀохэм зафӀбгъӀӀнӀлӀсӀныр, ежъ щакӀохэм яфӀдӀэ зыхӀлӀэу къаӀорэм нӀмыкӀ лъэныкӀоу — страховкӀэм ихабзи уналӀ теб-гъэтыныр, о угукӀлӀ пшӀомыигъо-мӀ, ар щыбгъӀзыӀен зӀрӀфаем аналӀ тырарагъӀдзагъ. Законым итыр къыдӀплӀытӀзӀэ уифиты-ныгъэ зӀбгъӀшӀлӀныр гъӀсӀныгъэм зӀрӀзӀщыщыр, цыфхэр ащ фӀпӀу-гъӀнхэр зӀшӀлухӀэу лофтхьабзӀр кӀуагъэ. УзыщыгъозӀэ лоф пӀпчъ изӀшӀлохын а зӀкӀлӀмӀэ къыпфа-гъӀпсынӀкӀлӀ.

Зигъо юфыгъомкӀэ лофтхьаб-зӀр зӀрищагъ тхылъеджаплӀэм илофышӀлӀэу АульӀэ БӀлӀ.

ДЗӀУКЪОЖЪ Нуриет.

СурӀтхэр лофтхьабзӀм лӀшъынӀэ Аслъан къыщытырихыгъэх.

АДЫГЭКЪАЛЭ
КЪЫРАТХЫКІХЭРЭР

Теклоныгъэм и Мафэ зыщыхагъуэнэфыкІышт уахътэр къэблагъэ. Ащ фэгъэхыгъэ мэфэкІышхом Адыгэкъалэ зэрифэшъуашэу зыфегъэхъа-зыры. Къалэм иадминистра-циие ипашэу Хъатэгъу Нал-бый мы Іофым лъэшэу ына-Іэ тырегъэты. ІофшІэнхэр зэрифэшъуашэу ригъэкІо-кІынхэм фэшІ нахыжъхэри, ныбжыкІэхэри упчІэжъгъу ешІых.

хъэгъэхэ автомашинэхэр бэу зэрэлутхэр тлэгъугъэ. Зэо илъэсхэм аусыгъэгъэхэ оред-хэр микрофоным шъабэу къе-лукІых.

Апэу автопробегым хэлэжъэн-хэу къекІолагъэхэр Адыгэкъалэ иадминистрациие ипашэу Хъа-тэгъу Налбый, заом иветеранхэу Чэтыж Исмахылэ, Кочик-Оглы Борисэ, Іэшъынэ Сэфэрбий. Ахэр апэ итхэу администра-цием пэмычжъэу щыт саугъэт зэхэтым лъэсэу екІолагъэх. Мыщ Теуцожь районуыр шъха-фит ашыжы зэхъум зэо бэ-лахъэу шылагъэхэм ащыфэхы-гъэхэ дзэкІолІ 501-мэ ацІэ-альэ-кыуацІэхэр тетхагъэх. Шыгъо зэлукІэм Джэндэрэ Мосэ къы-щилуагъ фэхыгъэхэр егъашІэм зэрашымыгъупшэщыр. Ахэм зы такыкъэ афэшъыгуагъэх, са-угъэтым къэгъагъэхэр кІэраль-хъагъэх.

Нэужым автомобиль 20-м ехъумэ арэтысхъэхэщ, колон-нэм ыпэкІи ыужыкІи гъогуры-кІоныр щынэгъончъэнымкІэ Къэ-ралыгъо автоинспекцием и Гъэ-Іорышлалэу АР-м щылэм иавто-мобильхэр итхэу Хъалэкъуае макІох. «Мамаев Курган» угу къэгъэкІырэ бгышъхэм тет са-угъэтэу Лыхъэсэ Чэсэбий иунэе мылкъукІэ аригъэшІыгъэм кІэ-рэхъэх. Къуаджэм иадминист-раторэу Хъаткьо Хъазрэт зэха-хъэм къызэрэщилуагъэмкІэ, заор къызэжъэм Хъалэкъуае икІэлэ 268-рэ зэуапІэм Іухъэгъагъ. Нэбгыри 167-у ащ щыфэхыгъэ-хэм саугъэтыр афагъэуцугъ. Те-кІоныгъэр къызыдахым чылэм къэзыгъэзэжыгъагъэхэр 101-рэ. Ахэм ядунай ахъожыгъ. Фэхыгъэхэм такыкърэ афэшъы-гуагъэх, къэгъагъэхэр саугъэ-тым кІэральхъагъэх.

Джащ фэдэу автопробегым хэтхэр ашылагъэх къагъэкощы-гъэхэ къуаджэхэу Шыханчэрые-хъаблэрэ Лахъыкыуаерэ зыдэ-щысыгъэхэм ашагъэуцугъэхэ са-угъэтхэм. Апэрэ къуаджэм шы-щэу, заом иветеранэу Іэшъы-нэ Сэфэрбий шыгъо зэлукІэм къыщилуагъ заор къызэжъэм, чылэ цыкІлоу мы чыплэм илъэс 300 шысыгъэм дэкли, нэбгырэ 98-рэ пым зэрэпэуцужыгъэр. Ахэм ашыщэу 51-рэр зэуапІэм щыфэхыгъ. «Къэзыгъэзэжы-гъагъэр, — ело Сэфэрбий, — нэбгырэ 47-рэ. Ахэм ашыщэу къэнэжыгъэр сэрырэ Инэм щыпсэурэ Чэлэгъот Даутэрэ. Адрэхэм ядунай ахъожыгъ».

Лахъыкыуае тызнэсым егъэджэн-пІуныгъэм иветеранэу КІэныбэ Шыхам зэхэхъэм къы-щилуагъ якІэлі 105-рэ заом зэ-рэщыфэхыгъэр. Ахэм зы такы-къэ афэшъыгуагъэх, къэгъа-гъэхэри саугъэтым кІэральхъа-гъэх. Къутырэу Псэкъупси заом хэкІодагъэхэм ясаугъэтэу дэ-тыми автопробегым хэтхэр шы-лагъэх, фэхыгъэхэм афэшъы-гуагъэх, саугъэтым къэгъагъэ-хэр кІэральхъагъэх.

ІкІэухым къыхэдгъэщымэ тІоигъор мыщ фэдэ автопро-бегэу зэхэхъэрэм пІуныгъэ мэхъанэшхо зэралэр ары. Ащ епхыгъэу зэлукІэхэр тидэ шы-рекІокІыгъэми кІэлэеджакІохэр бэу зэрашыхэлэжыгъэхэр тигопагъ. Ахэр бгъэхэлъхъэ лъапІэхэр зы-хэлъхэ тиветеранхэм нэгущІоу къазэрэпэгъокІыгъэхэр тлэгъ-угъэ. Заом хэлэжыгъэхэу Чэ-тыж Исмахыли, Кочик-Оглы Бори-си, Іэшъынэ Сэфэрбий ныбжыкІэхэм гушІыгъу афэ-хъугъэх, еж кІэлэеджакІохэми альэгъугъ заом щыфэхыгъэхэр зэрашымыгъупшэщэр, зэрагъэ-лъапІэхэрэ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Теклоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм ипэгъокІ

Нэмыц техакІохэм ошІэ-дэ-мышІэу лыгъэгъэхэ зао къыта-шылэгъагъ. Тикъэралыгъо хъа-кІэ-къокІагъэ щызэрэхъагъ, ти-псэупІэхэр зэрапхъуагъэх, акъу-тагъэх, агъэстыгъэх, нэбгырэ миллион 28-м ехъу зэо мэхъа-джэм хэкІодагъ. Нэужым жъа-лымыгъэ зезыхъэгъэ нэмыц техакІохэр тидзэкІолІхэм рафы-жъэжыхи, яфэшъошэ утыныр арагъэхъызе, япсэупІэ рагъэзы-хъажыхи зэхакъутагъэх.

Теклоныгъэшхор къызыдахы-гъэр жъоныгуагъэм и 9-м илъэс 70-рэ мэхъу. Ащ изыфэгъэхъа-зырын фэгъэхыгъэ комиссии Адыгэкъалэ зыщызэхашагъэр тІэкІу шлагъэ. Теклоныгъэм и Мафэ фэгъэхыгъэ Іофыгъохэу непэ ехуліу зэшІуахыгъэхэр макІэп.

Ленинградцэхэр пым фегъэуцоллагъэхэп

Къалэм итхылъеджаплэ Іоф-тхъабзэу шыкІуагъэр зыфэгъэ-хыгъагъэр нэмыц техакІохэм Ленинград пси, гъомылапхы да-рамыгъашэу, гъаблэм рагъэгъэ-лІэнхэ, зыкъарагъэтын гухэлъ ялэу мэфэ 900 зэралыгыгъэхэр, ау ар пым къыдамыгъэхъоу идзэу къэзыдзыхъагъэр пхы-ратхъуи, нэмыцхэр зэрэзэкІафэ-гъагъэхэр ары.

Мы пчыхъэзэхэхэм хэлэжъа-гъэх Адыгэкъалэ иадминистрациие ипашэу Хъатэгъу Налбый, заом-рэ ІофшІэнымрэ яветеранхэм я Совет итхъаматэу Джэндэрэ Мосэ, лыгъэгъэхэ заом имашІо зыпэкІэкіыгъэхэу, а лъэхъаным Теуцожь районым ичыгухэр шъхафит зышыжыгъэгъэхэ дзэкІолІхэм ахэтыгъэхэу, Адыгэ-къалэ щыпсэухэрэ Чэтыж Ис-

махылэрэ Кочик-Оглы Борисэ-рэ. Шылагъэх къалэм иеджаплэ-хэм якІэлэегъаджэхэмрэ якІэ-лэеджакІохэмрэ.

Тхылъеджаплэм ипашэу Хъат-кьо Марзыетрэ библиографэу Хъахъукьо Мирэрэ пым Ленин-град къызедзыхъэм цыфэу дэс-хэр кынэу, хъазабэу, тхъама-кІагъоу зыхэтыгъэхэр, ахэм ямылгытыгъэу техакІохэм ягу-хэлъ къадамыгъэхъоу, зыч-зып-чэгъоу зэкъоуцыхи къэзыдзы-хъэгъэгъэ нэмыцхэр тидзэ-кІолІхэм пхыратхъуи, зэрэзэкІа-дзагъэм тарихъэу пылпыр зэ-хэугуфыкІыгъэу, дэгъоу къекІо-лагъэхэм къафалотагъ.

«Къэзылорэр Ленинград» зы-филорэм икъэтынхэр джащ фэ-дизым зэпымыоу къыдэкІыгъэх, ренэу ымакъэ жынчыгъэ, цыф-хэр Іофхэм языхт цыгъэгъуа-зэщтыгъэх, ахэм агу кыди-щаештыгъ. А радиом ренэу кы-тыщтыгъэхэр Ольга Бергольц иусэхэр ары. Ахэм ашыщыбэм зэхэхъэм къекІолагъэхэм кІэлэ-еджакІохэр къащыфеджагъэх.

Хъатэгъу Налбый ипсалъэ къыщилуагъ непэ лыгъэгъэхэ заом тидзэкІолІхэм лыхъужъныгъэу щызэрэхъагъэр зыгъэцыкІу зы-шІоигъохэр зэрэщылэхэр, текло-ныгъэр къыдэзыхыгъэр тэрмы-рэу, ар нэмыкІ горэхэм афэ-зыгъэшъошэн гухэлъ зилэхэр. Ау ар хэти къыдэхъуштэп. Гит-лер идзэкІолІхэм Европэр ашти, етІанэ къызтебэнагъэхэр тикъэралыгъу. Тикъалэхэр акъу-тагъэх, типсэупІэхэр агъэсты-гъэх, зэрапхъуагъэх. Ау Москви, Ленингради адагъэхъагъэхэп, Сталингради благъэкІыгъэхэп, рафыжъэжы чІэнэгъэшхо ара-гъэшІызе Европэри шъхафит ашыжы Теклоныгъэр къыда-хыгъ. Ар тхыгъахэу щыІ. Ащ

ухэлэзыхъажыын плъэкІынэу щытэп.

Заом иветеранэу Кочик-Оглы Борисэ къызэрІуагъэмкІэ, Ле-нинград къэзыдзыхъэгъэгъэ нэ-мыцхэр пхыратхъуи пыйхэр зырафыжъэхэм, Сталингради фельдмаршалэу Паулос идзэ-гъэры зыщашымы ыуж нэмыц-хэм агу кІодыгъагъэ ыкІи ти-дзэхэм Европэр шъхафит ашы-жыгъагъ. Зэо гъогухэр зыфэда-гъэхэр, Теуцожь районуыр, Крас-нодар краим истаницэхэр шъха-фит зэрашыжыгъэхэр къафи-лотагъ заом иветеранэу Чэтыж Исмахылэ.

Тикъуаджэхэр шъхафит зашыжыгъэхэм фэгъэхыгъагъ

Теуцожь районым нэмыцхэр зырафыжыгъэхэр (а лъэхъаным Адыгэкъалэ шылагъэп) илъэс 72-рэ хъугъэ. Ащ фэгъэхыгъэ зэ-лукІэгъур къэлэ тхылъеджаплэм зыщылэгъэр мэзаем и 11-р ары. Ащ хэлэжыгъэхэ къалэм иве-теранхэм я Совет итхъаматэу Джэндэрэ Мосэ, заом хэлэжъа-гъэхэу Кочик-Оглы Борисэ, Чэ-тыж Исмахылэ, ятІонэрэ гурыт еджаплэм иапшъэрэ классхэм ашеджэхэрэ кІэлэеджакІохэр къэзыщэгъэ завучэу Кушъу Ма-рийет.

Тхылъеджаплэм илофышІэхэу Хъахъукьо Мирэрэ Лыхъэсэ Ма-рыетрэ япэублэ псалъэ къыщало-тагъ Хэгъэгъу зэошхор зыфэда-гъэр, ащ тхъамакІагъоу къытфи-хыгъэр, тикъэралыгъо ицыфхэр зэкъоуцыхи пым зэрэбэныгъэ-хэр, зэрэзэхакъутагъэр. Адыге-им, Теуцожь районым (ащ хахъэ-щтыгъэх Адыгэкъалэ непэ шы-псэухэрэ зыдэсыгъэхэ къуа-джэхэри) идзэкІолІхэм заом лыхъужъныгъэ щызэрэхъагъ. Сталинград, Москва, Ленинград, нэмыкІ чыплэ пстэуми ащыкІо-

гъэхэ заохэм тикІалэхэр зэмы-блэжыхъэу ашызэуагъэх, зыпсэ ашызгъэтылгыгъэри макІэп.

Теуцожь районуыр шъхафит зышыжыгъэхэр я 18-рэ, я 46-рэ, я 56-рэ дзэхэу генерал-лейтенантэу И.Е. Петровыр зи-пэщэ купым хахъэщтыгъэхэр ары. Анахъ зэошхо зыщыкІуа-гъэхэм, нэмыцхэм зызшагъэпы-тагъэхэм ашыщыгъ Лахъщы-кыуае, 1943-рэ илъэсым мэзаем и 11-м ичэщ нэмыц техакІохэр зэхэгъэтакъохи, къуаджэр шъха-фит ашыжыгъагъ, Адыгеим зы-рафыжыгъагъэхэр мэзаем и 18-р ары.

Ащ нэужым зэхэхъэр зезы-щэхэрэм гушІыгъэр аратызе къагъэгущылагъэх заом хэлэ-жыгъэхэу Кочик-Оглы Бори-сэрэ Чэтыж Исмахылэрэ. Апэрэр илъэс 18-м итэу заом ашагъ, я 56-рэ дзэм иротэ-хэм ашыщ хэтэу къуаджэхэу Шынджые, Лахъщыкыуае, Тыгъу-рыгъой, Лъэустэнхъаблэ, къуты-рэу Калининыр, нэмыкІхэр шъхафит ышыжыгъэх. Изэо гъогухэр Румынием шиухыгъэх, бгъэхэлъхъэ лъапІэхэр хэлъхэу икыутыр цыкІлоу Кочкиным къыгъэзэжыгъагъ.

Чэтыж Исмахыли ипсалъэ къыщилуагъ илъэс 18-м итэу дзэм зэрэагъэр. Я 68-рэ хы шхончэо бригадэм хэтэу 1943-рэ илъэсым имэзае Теуцожь районуыр, Адыгеир, Пшызэ шъо-лыр шъхафит ышыжыгъэх. ЗэлашІэрэ зэо пхъашэу «Го-лубая линиелэ» зэджагъэхэм хэлэжыгъэ, Крымскэ дэжкІэ зэо бэлахъэу шырекІокІыгъэхэм хылыгъэу къыщаулі, дзэм къыха-гъэкІыжыгъагъ. Хэгъэгъу зэошхом иорденэу ятІонэрэ лъэгалэ зилэр, медальхэу «За победу над Гер-манией», «За освобождение Кавказа», нэмыкІхэри къыфа-гъэшъошагъэх. Ветеранхэм шІу-хъафтынхэр афашыгъэх, кІэлэ-еджэкІо цыкІлхэм оредхэр къа-фалуагъэх, къафэшъуагъэх.

Джащ фэдэу пчыхъэзэхэхэм къышыгушІагъэх ветеранхэм я Совет итхъаматэу Джэндэрэ Мосэ, къалэм инахыжъхэм ясо-вет ипашэу Іэшъынэ Казбек, ятІонэрэ гурыт еджаплэм иза-вучэу Кушъу Мариет.

Автопробеги шылагъ

Мэзаем и 12-р ары тидзэ-кІолІхэм нэмыц техакІохэр Лахъ-щыкыуае дафыжыхи шъхафит зашыжыгъагъэр. Пчэдыжыым къэлэ администрацием тызнэ-сым илъэс 72-кІэ узэкІэлэбэ-жымы Теуцожь районым нэмыц-хэр зэрэрафыжыгъагъэхэр зытетхэгъэ транспарантхэр, бы-ракъ плыжыхэр зытегъэпыты-

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЬЭС ФЭГЪЭХЫГЪ

Сурэтхэм къаушыхьаты

Къоклпэм шысэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къаралыгъо музейе Мыекъуапэ дэтым къэгъэлъэгъон къышызIуахыгъ. Хэгъэгу зэошхом Теклюныгъэр къызышыдаыхыгъэр ильэс 70-рэ зэрэхъурэм ар фэгъэхьыгъ.

Музейм идиректорэу Кушъу Нэфсэт, архитектор ыкли сурэ- тышI цIэрылоу Бырсыр Абдулахъ, Адыгэ Республикэм исурэтышIхэм

я Союз итхьаматэу Хъуажъ Рэмэзанэ, нэмыкIхэр зэхахьэм къышыгушылагъэх. Гупчэ Азиенрэ Кавказымрэ ясурэтышIхэм ялоф- шлагъэхэр музейм къыщагъэла- гъо. И. Тоидзе исурэтхэр нахъ къахэщых.

Хэгъэгур къэухъумэгъэным, пыйхэр зэхэкъутэгъэнхэм, мамыр псэукIэм цыфхэр фэцэгъэнхэм сурэтышIхэр зэрэпылгыгъэхэм, нэрылгъэу Iэпылэгъухэр заом ильэхъан зэрагъэпсыщтыгъэхэм

яхьылэгъэ къэгъэлъэгъоныр гъэ- тхапэм и 28-м нэс музейм щыклошт.

ЮБИЛЕЙХЭР

Адыгеим иартисткэ цIэрылоу Жэнэ Нэфсэт имэфэкI мафэ гъэтхэпэ ма- зэм хагъэунэфыкIышт. Юбилей зэ- хахьэхэр Лъэпкъ театрэ, музей- хэм, тхылъеджапIэхэм, нэмыкIхэм ащыклоштых.

Жэнэ Нэфсэт яхьэкIагъ

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей тыгуасэ зэлукIэгъоу шы- зэхащагъэм студентхэр, ныбжьы- клэхэр къырагъэблэгъагъэх. Му- зейм иотдел ипашэу Надежда Бурмистровам зэфэхьысыжьхэр

ышыгъэх, Жэнэ Нэфсэт итвор- чествэ къытегушылагъ. Артисткэ цIэрылом иупчIэхэм джэуап зэ- гъэклугъэхэр къаритыжьыгъэх, театрэр ищыIэныгъэ, иунагъо зэ- рэхэтым щигъэгъозагъэх.

ТИЗЭУКИЭГЪУ ГЪЭШIЭГЪОНХЭР

ЩысэшIур пIуныгъэм игъогогъу

Урысыем и Сурдлимпийскэ комитет къырихьыжьыгъэ Иофыгъоу Сурдлимпийскэ кIымэфэ джэгунхэр мэзаем и 27-м — гъэтхапэм и 7-м Ханты-Мансийскэрэ Челя- бинскэрэ ащыклошт. Сэкъатныгъэ зилэху макъэр зэхэ- зымыыхыгъэр спорт зэлукIэгъухэм ахэлэжьэштых.

Кубок къыдихыгъ, я 10-рэ клас- сым щеджэ. Ащ иупчIэхэр гъэшIэ- гъоныгъэхэ къодыеп. З. Беданэ- къор алырэгъум тетэу зэрэба- нэрэр ынэгъу къыкIигъэуцозэ, спор- тым ишъэфхэр нахьышIоу къы- гурылохэ зэрэшIоигъор къыхэщы- щтыгъ.

Зыльащэх

Гимназием идиректор игуа- дзэхэу Хъуажъ Оксанэрэ Уджы- ху Аннэрэ, клэлэгъаджэу ХьакI- мамыкIо Тэмарэ зэралпытэрэм- клэ, псэ зыпыт зэлукIэгъухэу еджапIэм щызэхэщэхэрэр клэлэ- хэм, пшъашъэхэм шIукIэ агу къе- нэжьых. Хьэпэе Арамбий, Лъэцэр Хьазрэт, Хьэпэе Хьамид, Роман Оробцовым, Сергей Алифирен- кэм, Валерий Пономаренкэм, Ге- оргий Гуляйченкэм, нэмыкI тре- нерхэм, спортсменхэм еджаклохэр алуагъэклагъэх. Зэхахьэхэм яшIуа- гъэкIэ спортым пыщагъэмэ япчъа- гъэ хэпшыкIэу хэхъуагъ.

Нэгъе Биспъан, Агамирян Ма- ис, Мудрэнэ зэшыху Биспъан- рэ Аслъанрэ, Алифиренко Алек- сандр, нэмыкIхэу гимназием ще- джагъэхэр спортышхом щашIэх. Европэм, дунаим ямедальхэр къахьыгъэх.

Спортым пыщэгъэ клэлэеджа- клохэм яфэло-фашIэхэр гъэцэкIэ- гъэнхэмкIэ, ны-тыхэмрэ тренер- хэмрэ зэпхыныгъэу адырIагъ гъэ- пытэгъэнымкIэ Адыгэ республикэ гимназием идиректорэу КIыкI Ну- рыет зэхэщэн Иофыгъохэр инэ- пльэгъу ригъэклыхэрэп. Урысыем самбэ бэнэнымкIэ хэхьоныгъэхэр ышIынхэм илахьышIу зэрэхилъха- гъэм фэшI Урысыем самбэмкIэ ифедерации и Щытху тхылъ КIыкI Нурыет къыфагъэшъошагъ.

Спортым ныбжьыкIэхэр зери-

плухэрэм КIыкI Нурыет къытегу- шыIэзэ, игупшысэхэм къахигъэ- щырэр шэн-хабзэхэр клэлэеджакло- мэ зэрагъэлапIэхэрэр ары. Зэ- нэкъокъу инхэм ахэлэжьэнхэм пае спортсменхэр гъогу техьэхэ зыхьукIэ Адыгэ Республикэм икьэралыгъо быракъ зыдаштэ, зэлукIэгъухэм ащагъэбыбатэ, адыгэ быракъым ычIэгъэ чIэтыхэу нэпэепл сурэтхэр атырахых.

Я 10-рэ класс «Б»-м ис клэлэ- хэу тызылукагъэхэр яклэлэгъа- джэхэм ядэлух, футбол ешIэнхэр яклас. Шъон пытэхэр хэгъэкли, тутын ешъоу зы нэгъыри ахэтэп. Концертхэм ахэлэжьэх, лъэпкъ къашъохэр къашIыхэзэ, искусств- вэм ибаиныгъэхэр зэрагъашIэх. Ижырэ адыгэ ордэхэр къэзылорэ лъэпкъ ансамблэу «Ащэмэзым» республикэ гимназием иеджакло- хэр хэтых. Художественнэ пашэу Бастэ Асыет клалэмэ къащэтху.

Зэфэхьысыжь клэки

Зэхахьэр гимназием зыщау- хым еджаклохэр, клэлэгъаджэхэр классым чIэкIыжьынхэм дэгъула- гъэхэп. Тренерэу БеданэкIо Бай- зэт, Сурдлимпийскэ джэгунхэм дзюдомкIэ ячемпионэу Беданэ- къо Заур агоуцохэзэ зэкIэми нэпэепл сурэтхэр атырахыгъэх, упчIэхэр лъагъэклотагъэх.

— Фэбагъэ зыхэлъ зэлукIэгъум ухэлэжьэныр гуапэу щыт, — ело Б. БеданэкIом. — ТилофшIэн щыдгъэфедэштхэр зэхахьэм тэри щызэхэтхыгъэх, тхьаегъэпсэу ди- ректорэу КIыкI Нурыет, тхьаегъэ- псэух зэхэщаклохэр, клэлэеджа- клохэр.

Сурэтыр гимназием къыщы- тырахыгъ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкли къыдэзы- гъэкIырэр:

Адыгэ Республи- кэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, Iэклиб къэралхэм ащы- псэурэ тильэп- къэгъухэм адырIа зэпхыныгъэхэмкIэ ыкли къэбар жъугъэм иамал- хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре- стьянскэр, 236

Редакционер зыдэшыIэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр- пшъэдэжIыжь зы- хьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adygyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты- гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкIэ, телерадиокъэтын- хэмкIэ ыкли зэлы- IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэлары- шIапI, зэраушыхъа- тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 438

Хэутыным узчыкIэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор

шъхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэшIэкIо Саид

Редактор шъхьалэм игуадзэр — пшъэдэжIыжь зыхьырэ секретары Хъурмэ Хъусен

Егъэжьэгъур

БеданэкIо Заур иклэлэцIыкIу- гъом сымаджэщтыгъ. Дзеу зэрэ- зэхихырэм къыхэкIэу спортым ишыпкъэу пылпыныр илахьыл- хэм, клэлэгъаджэхэм къыфадэ- щтыгъэп. Шъэожьыем ныбджэгъоу илэхэр гъэбылгыгъэкIэ Iэпылэгъу къыфэхъухэзэ, спорт еджапIэхэм ащыклорэ зэлукIэгъухэм яплъы- щтыгъ. Спортсменхэр зэрэзэбэн-

хэрэм, футбол е волейбол зэрэ- шIэхэрэм Заур яплъы зыхьукIэ, ыгу лъэпэрапэзэ зэнэкъокъухэм ахэлэжьэ зэрэшIоигъуагъэр щхызэ къелотэжьы.

Спорт бэнаклэхэм, футболым, нэмыкIхэм зафигъасэу З. БеданэкIом зеублэм, ипсауныгъэ нахъ пытэ хъугъэ. Мыекъопэ къэралы- гъо технологическэ университетыр къыухыгъ. Самбэмрэ дзюдомрэ- клэ зэнэкъокъу инмэ ахэлажьэ, нахьыбэрэмкIэ дышъэ медальхэр къащыдехых.

Клэлэеджаклохэм яупчIэхэр

Тиреспубликэ игимнази БеданэкIо Заур зырагъэблагъэм я 10-рэ классым щеджэхэрэм алу- клагъ. Адыгэ Республикэм народ- нэ гъэсэнгыгъэмкIэ изаслуженнэ ИофышIэу, тарыхымкIэ гимназием иклэлэгъаджэу ЕмтIыль Юсыф Сурдлимпийскэ, Олимпиадэ, Паралимпиадэ джэгунхэм ятарихъ, З. БеданэкIом игъэхъагъэхэм къатегушылагъ. ХьакIмамыкIо Тэ- марэ зипэщэ классым щеджэ- хэрэм спортыр ашлогъэшIэгъонэу упчIабэ къатыгъ.

Бжъэмыху Руспъан, Садэк Мыхьамэт, Андыхъое Тамерлан, Шъхьэлэхъо Дианэ, Чурсина Еле- нэ, КIэрэщэ Сабина, нэмыкIхэр спортыр пIуныгъэмрэ зэрэзэ- пхыгъэхэм, бэнэплэ алырэгъум теклюныгъэр къыщыдэпхыным фэшI къулайныгъэу пхэлпыр зэрэбгъэ- фэдэщтым, шъобжхэр зэрэбгъэ- хъужыштхэм къаклэупчIагъэх, фэ- шъхъафхэри зэрагъашIэхэ ашIои- гуагъ. ШъэфрыкIо Джахьилэ тра- диционнэ ушумкIэ Урысыем и